

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY BUCZKOWICE**

z dnia ..... 2019 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na
lata 2019-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r., poz. 506), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 ze zmianami)

**Rada Gminy Buczkowice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Buczkowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Jerzy Foltyniak

Załącznik do uchwały Nr .....

Rady Gminy Buczkowice

z dnia 26 czerwca 2019 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BUCZKOWICE NA LATA 2019-2024

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	15
II. ANALIZA I DIAGNOZA.....	18
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	18
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	18
3. DEMOGRAFIA	19
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
6. GOSPODARKA.....	22
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	23
8. EDUKACJA I KULTURA	24
9. OCHRONA ZDROWIA.....	27
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	30
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	32
12. POMOC SPOŁECZNA.....	33
13. SEKTOR POZARZĄDOWY	44
14. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	46
15. BEZROBOCIE	49
16. BEZDOMNOŚĆ.....	52
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	53
18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	59
19. SYTUACJA DZIECKA.....	62
20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	66
21. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	69
22. ANALIZA SWOT	71
III. PROGRAMOWANIE.....	81
1. MISJA.....	81
2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN.....	92
4. RAMY FINANSOWE.....	96
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA	97
6. PROGRAMY I PROJEKTY	97
UWAGI KOŃCOWE	100

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice został przygotowany na lata 2019-2024. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, która zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, i **programową**, która zawiera założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także na analizie ankiet skierowanych do mieszkańców (liderzy lokalni, losowo wybrani mieszkańcy) i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

W ramach diagnozy analizie poddano takie obszary, jak: demografia; infrastruktura techniczna; komunikacja i transport; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; edukacja i kultura; ochrona zdrowia; sport, rekreacja i turystyka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sektor pozarządowy; bezrobocie; bezdomność; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie; sytuacja dziecka; sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych oraz równość płci.

Przeprowadzone badania ankietowe dotyczyły sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 32 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 75% kobiet i 25% mężczyzn. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (44%), a następnie *ex aequo* grupy osób w wieku 36-45 lat i 56-65 lat (po 19% ankietowanych). Znacznie mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (9%), osoby w wieku powyżej 65 lat (6%) oraz osoby w wieku 20-25 lat (3% respondentów). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 59% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (29%), mniej licznie reprezentowani byli ankietowani posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe (6%), taki sam odsetek respondentów (6%) nie określił poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 75% wszystkich respondentów ankiety mieszka na terenie gminy Buczkowice od urodzenia, 16% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 6 do 20 lat, a 9% od 30 do 45 lat. Można zatem domniemywać, iż mają oni ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
32	kobiety (75%)	20-25 lat (3%)	od urodzenia (75%)	wyższe (59%)
		26-35 lat (9%)		
	mężczyźni (25%)	36-45 lat (19%)	od 6 do 20 lat (16%)	średnie (29%)
		46-55 lat (44%)	od 30 do 45 lat (9%)	zasadnicze zawodowe (6%)
		56-65 lat (19%)		brak deklaracji (6%)
		pow. 65 lat (6%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 32 arkusze wypełnionych anonimowo ankiet.

Wśród respondentów było 78% kobiet i 22% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku 46-55 lat (38%). Kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (22%) oraz grupy osób w wieku 56-65 lat (19%) i 26-35 lat (9%). Najmniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku powyżej 65 lat (6%) i 20-25 lat (3%). Także 3% respondentów nie określiło swojej grupy wiekowej. Osoby w wieku poniżej 20 lat nie były w tym badaniu reprezentowane. Jeśli chodzi o wskaźnik czasu zamieszkiwania, najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (50%). Kolejne grupy stanowiły osoby zamieszkujące w gminie od 6 do 20 lat (16%) oraz od 23 do 50 lat (9%). Wysoki odsetek respondentów (25%) nie zadeklarował czasu przebywania na terenie gminy. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (59%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (29%) i zasadniczym zawodowym (6%) i taki sam odsetek badanych nie określił poziomu wykształcenia. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
32	kobiety (78%)	20-25 lat (3%)	od urodzenia (50%)	wyższe (59%)
	mężczyźni (22%)	26-35 lat (9%)	od 6 do 20 lat (16%)	średnie (29%)
		36-45 lat (22%)		zasadnicze zawodowe (6%)
		46-55 lat (38%)		
		56-65 lat (19%)		
		pow. 65 lat (6%)	od 23 do 50 lat (9%)	
		brak deklaracji (3%)	brak deklaracji (25%)	brak deklaracji (6%)

Osobna ankietą, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Buczkowice.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508. z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również takie akty prawne, jak w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2019 r. poz. 409);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 r. poz. 755 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2092);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r., poz. 1832 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii znajdzie także potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi (Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020), które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, będzie wspierał innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich.

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.

- 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
- 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
- 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.

3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.

3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.

3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.

3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

RPO WSL 2014-2020 stanowi instrument realizacji Umowy Partnerstwa oraz realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020.

RPO WSL 2014-2020 jest jednym z 16 regionalnych programów dwufunduszowych, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Programowanie i wdrażanie dwufunduszowego programu daje możliwość programowania celów rozwojowych, a nie poszczególnych funduszy UE, co przyczyni się do zwiększenia

komplementarności i efektywności interwencji oraz ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów „miękkich”. Takie podejście sprzyja również silniejszym powiązaniom i koordynacji działań podejmowanych w regionach przez podmioty zaangażowane w realizację programów.

Dokument zawiera opis wkładu programu w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu. Na tej podstawie zidentyfikowano cele szczegółowe i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W programie znajduje się także uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz rozkładu środków finansowych, opis osi priorytetowych, plan finansowy, a także część dotycząca rozwiązań instytucjonalnych oraz systemu koordynacji.

Zgodnie z RPO WSL 2014-2020 realizowane będą zadania w ramach następujących priorytetów:

- Priorytet I Nowoczesna gospodarka.
- Priorytet II Cyfrowe śląskie.
- Priorytet III Wzmocnienie konkurencyjności MŚP.
- Priorytet IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna.
- Priorytet V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.
- Priorytet VI Transport.
- Priorytet VII Regionalny rynek pracy.
- Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy.
- Priorytet IX Włączenie społeczne.
- Priorytet X. Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna.
- Priorytet XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego.
- Priorytet XII Infrastruktura edukacyjna.
- Priorytet XIII Pomoc techniczna.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i zasadne, zostanie zastosowane zintegrowane podejście terytorialne. Podejście to będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących – zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020 +” – obszary polityki rozwoju.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny, będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej,
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego na lata 2016-2025

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bielskim jest dokumentem uwzględniającym wiele obszarów polityki społecznej w zakresach, w jakich dotyczą profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Przeprowadzona diagnoza i analiza sytuacji społecznej w powiecie dała podstawy do konstrukcji celu głównego (misji) – „poprawa warunków i jakości życia mieszkańców powiatu bielskiego” oraz niżej przedstawionych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającego prawidłową opiekę i rozwój wszystkim jej członkom.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością poprzez rozwijanie ich aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 3. Wzmacnianie uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie ubóstwu oraz wzrost spójności społecznej.

Cel strategiczny 5. Wspieranie aktywizacji zawodowej.

Cel strategiczny 6. Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Buczkowice na lata 2015-2030

Strategia Rozwoju Gminy Buczkowice jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe, priorytety rozwoju oraz kierunki działań władz gminy. Na potrzeby dokumentu dokonano analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej i gospodarczej, podsumowano wyniki badania ankietowego, którego adresatami byli mieszkańcy gminy, przeprowadzono analizę SWOT. W ramach strategii zdefiniowano misję gminy: „Kreowanie zrównoważonego i spójnego rozwoju gminy atrakcyjnej turystycznie, ekonomicznie i inwestycyjnie dzięki racjonalnemu i efektywnemu wykorzystaniu potencjału endogenicznego” oraz jej wizję: Gmina Buczkowice w roku 2030: „Inteligentna gmina – znaczące, nowoczesne i przyjazne dla środowiska miejsce zamieszkania, pracy, wypoczynku na dziś i na przyszłość”. W oparciu o kierunek wyznaczony przez te elementy sformułowano niżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne:

- **Cel I: Rozwój przedsiębiorczości i turystyki.**
- Cel operacyjny I.1: Poprawa infrastruktury drogowej i połączeń komunikacyjnych gminy.
- Cel operacyjny I.2: Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej gminy.
- Cel operacyjny I.3: Rozwój przedsiębiorczości.
- **Cel II: Poprawa jakości środowiska naturalnego.**
- Cel operacyjny II.1: Poprawa stanu czystości powietrza.
- Cel operacyjny II.2: Poprawa stanu czystości wód.
- Cel operacyjny II.3: Poprawa stanu czystości gleby.
- Cel operacyjny II.4: Ochrona lasów.
- Cel operacyjny II.5: Ochrona przed hałasem.

- **Cel III: Doskonalenie infrastruktury technicznej.**
- Cel operacyjny III.1: Rozbudowa infrastruktury technicznej.
- Cel operacyjny III.2: Rozbudowa infrastruktury technicznej ochrony środowiska.
- **Cel IV: Rozwój potencjału ludzkiego.**
- Cel operacyjny IV.1: Rozwój oświaty.
- Cel operacyjny IV.2: Rozwój kultury.
- Cel operacyjny IV.3: Rozwój edukacji.
- Cel operacyjny IV.4: Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu, osiągnięcia w realizacji wyznaczonych działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności napotkane przy wdrażaniu strategii:

- brak bazy lokalowej na realizację zadań na rzecz seniorów, tj. utworzenie domu wsparcia dziennego,
- długi czas oczekiwania na wykonanie wyroków sądowych dotyczących zobowiązania do leczenia odwykowego,
- brak grupy docelowej niezbędnej do utworzenia Gminnego Programu Wychodzenia z Bezdomności.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- poprawa sytuacji materialnej mieszkańców gminy,
- niska stopa bezrobocia poprzez zakładanie działalności gospodarczej przez mieszkańców, rozwój dużych zakładów pracy,
- realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną, tzn. objęcie dzieci wsparciem psychologicznym, uruchomienie zajęć socjoterapeutycznych poprzez realizację projektu finansowanego z Funduszy Europejskich,
- udzielanie specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych przemocą domową,
- uruchomienie działalności asystenta rodziny oraz asystenta osoby niepełnosprawnej dzięki realizacji projektu finansowanego z Funduszy Europejskich,
- zwiększenie liczby zatrudnionych opiekunek osób starszych poprzez realizację projektu finansowanego z Funduszy Europejskich.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- brak domu dziennego pobytu wspierającego osoby starsze, chore, samotne,
- brak Gminnego Programu Wychodzenia z Bezdomności z uwagi na brak grupy docelowej.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- utrzymanie niskiej stopy bezrobocia poprzez zakładanie działalności gospodarczej oraz rozwój dużych zakładów pracy,
- kontynuowanie specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych przemocą domową,
- utrzymanie działalności asystenta rodziny oraz asystenta osoby niepełnosprawnej,
- utrzymanie liczby zatrudnionych opiekunek osób starszych poprzez kontynuację projektu finansowanego z Funduszy Europejskich.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Buczkowice – świadczenie specjalistycznego wsparcia, szczególnie dla osób doznających przemocy, podejmowanie działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy. Beneficjenci programu – rodziny, w których występuje zjawisko przemocy domowej.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – profilaktyka, diagnozowanie uzależnień oraz praca na rzecz zwalczania uzależnień, specjalistyczne wsparcie uzależnionych i współuzależnionych. Beneficjenci programu – mieszkańcy gminy.
- Gminny Program Współpracy z Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego – współpraca z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rzecz rozwoju gminy i społeczności lokalnej. Beneficjenci – organizacje pozarządowe, parafie, społeczność gminy.
- Projekt Rozwój Usług Społecznych w Gminie Buczkowice, współfinansowany z Funduszy Europejskich – pomoc psychologiczna dla mieszkańców gminy poprzez indywidualne konsultacje psychologiczne, zajęcia socjoterapeutyczne, trening umiejętności społecznych, zajęcia szkoły dla rodziców, warsztaty „Jak polubić naukę”, utworzenie grupy wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych, uruchomienie asystenta dla osób niepełnosprawnych, poszerzenie oferty usług opiekuńczych. Beneficjenci – dzieci, młodzież i dorośli mieszkańcy gminy.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że osiągnięto zaawansowane przygotowanie do wdrożenia założeń strategii; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń strategii; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia strategii; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń strategii; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie wdrożono założenia strategii, zaproponował – na podstawie analizy i monitoringu realizacji założeń ujętych w poprzedniej strategii – ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4.

Uzasadniając przyjętą ocenę, zwrócono uwagę na zrealizowanie większości założeń strategii. Z analizy problemów społecznych wynika, że na terenie gminy Buczkowice powstało wiele zakładów zapewniających miejsca pracy mieszkańcom. Zauważalny jest znaczny spadek stopy bezrobocia i poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodzin. W pełni i skutecznie wdrożono program wspierania rodziny poprzez udzielanie wsparcia psychologicznego dzieciom, młodzieży i dorosłym, w tym organizację zajęć z zakresu wychowania i kompetencji społecznych. Ponadto skutecznie wdrożono element strategii dotyczący wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez wprowadzenie asystentury i zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Z powodzeniem realizowany jest program pomocy na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy. W związku z brakiem bazy lokalowej nie został utworzony ośrodek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Buczkowice to gmina wiejska położona w południowej części województwa śląskiego, w powiecie bielskim. Zajmuje obszar 19,46 km², co stanowi 4,24% powierzchni powiatu, i jest jedną z dziesięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Graniczy z gminami: Szczyrk, Wilkowice, Łodygowice i Lipowa.

Na strukturę administracyjną gminy Buczkowice składa się wieś gminna Buczkowice oraz 3 sołectwa: Godziszka, Kalna i Rybarzowice. Najliczniej zamieszkiwanym sołectwem są Buczkowice (4 366 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Kalna (902 osoby).

Gmina Buczkowice położona jest u podnóża Beskidu Śląskiego, w dolinie rzeki Żylicy, lewobrzeżnego dopływu Soły. Jej teren znajduje się w północno-zachodniej części mezoregionu Kotliny Żywieckiej należącego do makroregionu Beskidu Żywieckiego.

Na obszarze gminy działają 24 organizacje pozarządowe, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu, integracją środowisk lokalnych. Wiejska gmina Buczkowice, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Ziemia Bielska”.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Buczkowice pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Na wstępie przedstawicieli środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali położenie geograficzne (bliskość dużych miast i ważnych szlaków komunikacyjnych) oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe (gmina górską, rzeka Żylica, bliskość Jeziora Żywieckiego). Duże znaczenie badani przywiązywali także do potencjału turystycznego regionu oraz dobrze rozwiniętej sieci ścieżek rowerowych i pieszych. Wśród atutów wymieniono też dużą liczbę podmiotów gospodarczych działających

na terenie gminy, intensywny rozwój ekonomiczny oraz skuteczne pozyskiwanie i właściwe wykorzystywanie środków unijnych, a także stale rozwijającą się infrastrukturę komunalną. Respondenci wspomnieli także o wysokim poziomie dydaktycznym i dobrym wyposażeniu placówek oświatowych oraz dobrze działającym GOK-u.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia ograniczeń finansowych na rozwój i inwestycje. Za równie dotkliwy problem ankietowani uznali uciążliwość związane z nadmiernym ruchem samochodowym oraz niedostateczną świadomością ekologiczną mieszkańców (smog, dzikie wysypiska śmieci, zanieczyszczenie środowiska), a także niską aktywność społeczną i słabe zaangażowanie mieszkańców w lokalne inicjatywy.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (remonty dróg, rozbudowę sieci wodociągowej, ścieżek rowerowych i chodników). Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano również budowę żłobka, domu dziennego pobytu i placów zabaw, utworzenie klubu seniora oraz rozbudowę bazy sportowo-rekreacyjnej (skatepark, lodowisko), a także zagospodarowanie parku i terenów nad rzeką. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też działania mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, większą dbałość o czyste środowisko i poprawę estetyki gminy. Wspomniano również o konieczności rozwoju i promocji turystyki.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 r. gmina liczyła 10 952 osoby, w tym 5 612 kobiet, które stanowiły 51,2% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 563 osoby na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2016-2018 ogólna liczba mieszkańców gminy wahała się, najniższy poziom osiągając w 2018 r. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w analizowanym okresie spadek liczebności miał miejsce w obrębie osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście populacji najstarszych mieszkańców, wahaniom ulegała natomiast liczba dzieci i młodzieży.

W latach 2016-2017 liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny wyrażony był więc liczbą dodatnią. W 2018 r. tendencja ta uległa

niepokojącej zmianie, bowiem przyrost naturalny był ujemny. Jeśli chodzi o saldo migracji ludności gminy, to w rozpatrywanym okresie było stale dodatnie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 114	2 165	2 156
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 930	6 859	6 793
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 911	1 946	2 003
ogółem	10 955	10 970	10 952

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba urodzeń żywych	118	121	114
liczba zgonów	109	119	129
przyrost naturalny	9	2	-15

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba zameldowanych osób spoza gminy	220	270	239
w tym z zagranicy	5	4	18
liczba osób wymeldowanych poza gminę	66	94	105
w tym za granicę	0	0	2
saldo migracji ogółem	154	176	134

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Zauważane zmiany demograficzne, jak niekorzystne zjawiska wahającej się populacji osób w wieku przedprodukcyjnym oraz malejącej liczby osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, aby wypracować rozwiązania sprzyjające rozwojowi społecznemu i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom infrastruktury w gminie Buczkowice jest zróżnicowany. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć kanalizacyjna, z której korzysta 95% mieszkańców. Dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga sieć gazowa, do której dostęp posiada

66% osób, oraz najslabiej rozwinięta sieć wodociągowa, która zaopatruje w wodę 42% mieszkańców. Pozytywnym aspektem jest obecna rozbudowa sieci wodociągowej. Na obszarze gminy nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków. Nieczystości z terenu gminy kierowane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w Komorowicach i w Wapienicy, którymi zarządza komunalna spółka wodociągowa Aqua S.A. w Bielsku-Białej. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2018 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	49,1
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	4 574
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	127,8
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	10 425
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	82,1
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	7 214
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	0
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	10 733
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	117,9
długość dróg gminnych (w km)	100,3

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez teren gminy Buczkowice przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne: droga ekspresowa S1 (Bielsko-Biała – Zwardoń), będąca częścią drogi krajowej nr 1 (DK1) oraz droga wojewódzka DW nr 942 (Bielsko-Biała – Szczyrk – Wisła). Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 117,9 km (w tym drogi gminne 100,3 km).

Buczkowice położone są w odległości ok. 76 km od Katowic (siedziby władz województwa śląskiego), ok. 14 km od Bielska-Białej (siedziby władz powiatu bielskiego) i ok. 10 km od Żywca.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą PKS S.A. Bielsko-Biała, Travel-Bus Żywiec, JM Bus Lipowa oraz Żądło Usługi Transportowe Szczyrk.

6. GOSPODARKA

Gmina Buczkowice utraciła rolniczy charakter na rzecz działalności pozarolniczej, głównie handlu i usług, a położenie w pobliżu Bielska-Białej przyczynia się do rozwoju jej funkcji mieszkalnych. Pomimo spadku znaczenia rolnictwa w gminie, użytki rolne zajmują 61% powierzchni gminy, zaś lasy i grunty leśne stanowią ponad 5% jej powierzchni. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	1 946
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	1 183
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	104
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	5

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Na terenie gminy Buczkowice przeważają gleby średniej i słabej jakości zaliczane do klas bonitacyjnych IVa, IVb i V. Największe obszary zajmują gleby biellicowe i pseudobiellicowe. Dominującą formą prowadzenia działalności rolniczej jest rolnictwo indywidualne.

W analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy stale rosła. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Buczkowice przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	645	692	701

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Według danych statystycznych GUS-u w 2018 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2016-2018 to:

- budowa sieci wodociągowej w gminie Buczkowice,
- zagospodarowanie terenów przyległych do potoku Żylica wraz z budową ścieżki dydaktycznej,
- modernizacja sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Buczkowicach,
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Buczkowice,

- rozbudowa drogi gminnej przy ul. Bielskiej w Rybarzowicach,
- ograniczenie niskiej emisji w gminie Buczkowice,
- modernizacja budynku Domu Ludowego w Rybarzowicach,
- termomodernizacja sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Godziszce,
- rozbudowa drogi gminnej przy ul. Słonecznej w Kalnej,
- budowa miejsc postojowych w Godziszce oraz obiektów małej architektury rekreacyjnej w gminie Buczkowice,
- modernizacja budynku przedszkola w Buczkowicach oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2018 r. gmina Buczkowice posiadała w swoich zasobach 9 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 474 m², w których zamieszkiwało 27 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 52,67 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę liczyła 17,56 m². W analizowanym okresie gmina Buczkowice nie posiadała w swoich zasobach mieszkań socjalnych. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Buczkowice w latach 2016-2018 zawiera poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba mieszkań komunalnych	11	11	9
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	27	27	27
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	540	540	474
liczba mieszkań socjalnych	0	0	0
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	0	0	0

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Buczkowice tej formy wsparcia udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W analizowanym okresie świadczeń w postaci dodatków mieszkaniowych nie przyznawano.

8. EDUKACJA I KULTURA

W gminie Buczkowice funkcjonuje ogółem 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym: 3 placówki wychowania przedszkolnego i 5 szkół. Dodatkowo w jednej ze szkół działa punkt przedszkolny. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2017/2018

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów
żłobek lub klub dziecięcy	0	0
w tym prowadzone przez gminę	0	0
w tym prowadzone przez inne podmioty	0	0
placówki wychowania przedszkolnego i punkt przedszkolny	4	358
szkoły podstawowe	4	1 152
szkoły ponadpodstawowe	1	64

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Działalność kulturalną w gminie prowadzą Gminny Ośrodek Kultury w Buczkowicach i Gminna Biblioteka Publiczna w Buczkowicach wraz z 3 filiami. GOK zajmuje się upowszechnianiem kultury, organizowaniem imprez gminnych, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami. Pod patronatem Ośrodka działają m.in.: zespoły wokalne „Ardente” i „Tutta la Forza”, grupy teatralne „Zabawy w Teatr” „Zgrana Paka”, i „Teatr i My” oraz świetlica środowiskowa. W placówce odbywa się także szereg różnorodnych zajęć, np. zajęcia plastyczne, ceramiczne, taneczne, wokalne, teatralne, językowe, modelarskie i sportowe. Gminny Ośrodek Kultury jest wydawcą pisma samorządowego gminy Buczkowice – „Gazety Gminnej”.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Buczkowicach oraz jej filie w Kalnej, Rybarzowicach i Godziszce. Główną funkcją placówek jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa.

Warto dodać, że w miejscowości Rybarzowice aktywnie działa kultywujący tradycje i folklor regionu Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Rybarzowice”.

Na terenie gminy corocznie organizowane są imprezy okolicznościowe, m.in.: Gminny Przegląd Artystycznej Twórczości Szkolnej, Raz, Dwa, Trzy Tańcz i Ty,

Miniatury Teatralne, Festyn Rodzinny Zielone Buki, Rybarzowickie Świętowanie, Beskidzkie Lato Baletowe, Koncert Chórów w Godziszce, Jesienne Dni Książki oraz pikniki rodzinne, koncerty, wystawy, jak również uroczystości z okazji świąt państwowych.

Dane na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

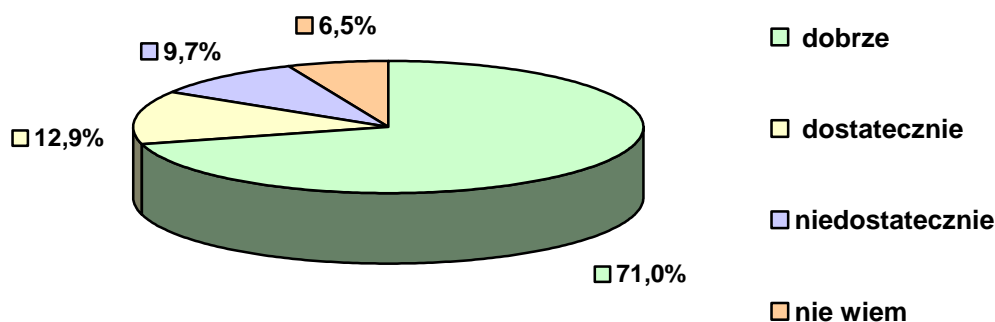
Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2018 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	1100	7
świetlice	0	0	0
biblioteki i filie	4	2 408	5

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat oferty edukacyjnej, oferty kulturalnej w gminie, a także istniejących deficytów w tym zakresie oraz opinie dotyczące opieki w żłobkach i opieki przedszkolnej. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej placówek oświatowych.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

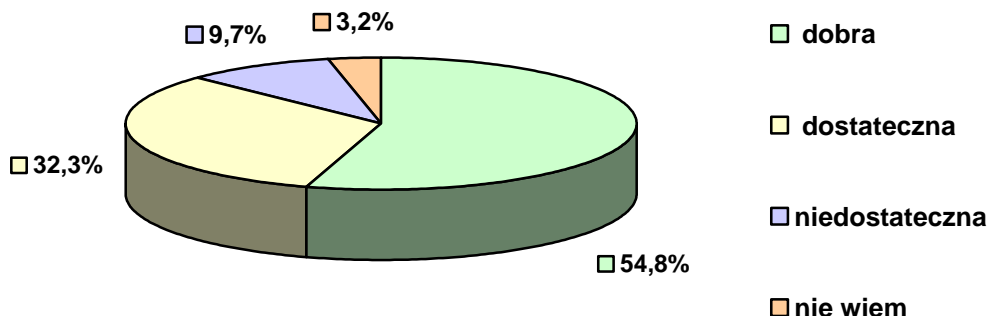

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie została oceniona pozytywnie przez 83,9% ankietowanych. Przeciwnego zdania było 9,7% badanych, a 6,5% pytanych nie przedstawiło opinii w tej kwestii.

Pragnąc zidentyfikować potrzeby w obszarze kultury w gminie, poproszono ankietowanych o opinię na temat obecnej oferty kulturalnej. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

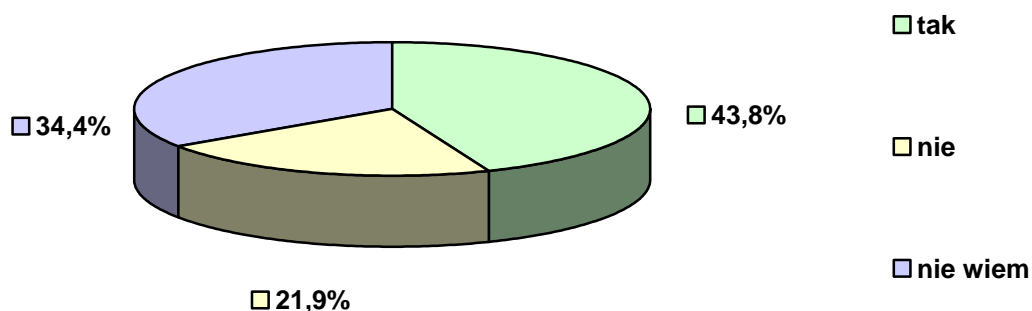
Zdecydowana większość (87,1%) respondentów oceniła tę ofertę pozytywnie. Jednocześnie prawie 10% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Tylko 3,2% pytanych nie wyraziło opinii w tej sprawie.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie zajęć dydaktycznych, wychowawczych oraz kulturalnych uczestnicy badania wymieniali najczęściej niewystarczającą ofertę zajęć edukacyjnych, sportowych, językowych oraz rozwijających uzdolnienia dzieci (szczególnie na terenie sołectw), zajęć aktywizujących osoby starsze i samotne (np. kurs tańca), a także brak warsztatów ekologicznych przybliżających mieszkańcom problematykę ochrony środowiska oraz kampanii informujących o dostępnych programach z Unii Europejskiej. Odczuwalny jest też niedostatek imprez masowych, koncertów i spotkań integrujących społeczność lokalną, jak również brak dostępu do kina i teatru.

Jedno z pytań dotyczyło kwestii zaspokojenia potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Blisko 60% badanych odpowiedziało, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Przeciwnego zdania było tylko 6,3% respondentów, a ponad 34% pytanych nie wypowiedziało się w tej kwestii.

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie; to 43,8% ankietowanych przyznało, że oferta ta zaspokaja potrzeby mieszkańców. Jednak 21,9% badanych oceniło ją negatywnie. Wysoki (34,4%) odsetek respondentów nie wyraził opinii w tej sprawie. Poniższy wykres zawiera rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 3. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Buczkowice w 2018 r. funkcjonowały ogółem 3 zakłady opieki zdrowotnej, w tym 2 niepubliczne, prowadzonych było 15 prywatnych praktyk lekarskich oraz działały 2 apteki i 1 punkt apteczny.

Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2018 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	3
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	2
liczba prywatnych praktyk lekarskich	15
liczba aptek	2
liczba punktów aptecznych	1

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Gmina charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w Bielsku-Białej. Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w gminie Buczkowice w 2018 roku.

Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2018 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
niedokrwistość	3
choroby tarczycy	5
zaburzenia odżywiania	1
padaczka	3

dziecięce porażenie mózgowe	1
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	1
choroba nadciśnieniowa	2
alergia – dychawica oskrzelowa	55
alergia pokarmowa	4
alergia skórna	11
zniekształcenie kręgosłupa	8
choroby układu moczowego	5
wady rozwojowe układu nerwowego	1
wady rozwojowe układu krążenia	1
wady rozwojowe narządów płciowych	2
wady rozwojowe aberracje chromosomowe	2
inne wady rozwojowe	1
zaburzenia rozwoju	10

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano alergię – dychawicę oskrzelową, alergię skórą i zaburzenia rozwoju.

Co się natomiast tyczy dorosłej populacji w gminie, to u tych osób najczęściej diagnozowano w 2018 r. choroby układu krążenia oraz choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej. Nieco rzadziej były to przewlekłe choroby układu trawiennego, choroby obwodowego układu nerwowego i cukrzyca.

Tabela 14. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Buczkowice w 2018 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	110
choroby tarczycy	293
cukrzyca	527
niedokrwistość	120
choroby obwodowego układu nerwowego	671
choroby układu krążenia	2 017
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	282
przewlekłe choroby układu trawiennego	673
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	1 471

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2018 r.

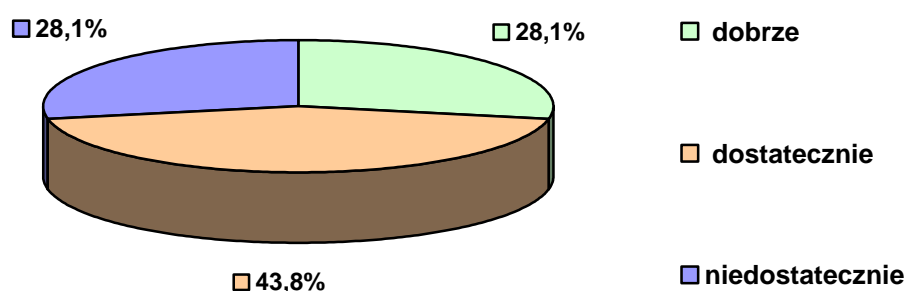
forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	300
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	97
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	723
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	303

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2018 r. w gminie Buczkowice poradami profilaktycznymi zostało objętych 300 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 97 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 723 dzieci i młodzieży.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Mieszkańcom gminy postawiono pytania, które pozwoliły uzyskać ich opinie zarówno jeśli chodzi o funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie, jak i te dotyczące koniecznych działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze zdrowia. Wykres zamieszczony poniżej ilustruje rozkład ocen odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców w gminie Buczkowice. Według 43,8% badanych jest ona dostateczna, a kolejne 28,1% respondentów uznało ją za dobrą. Jednak ponad 28% pytanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano zapewnienie dostępu do lekarzy

specjalistów, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę dzięki zwiększeniu liczby etatów lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, rozszerzenie opieki pediatrycznej, uruchomienie świątecznej opieki medycznej, organizowanie badań profilaktycznych oraz promowanie zdrowego stylu życia. Wspomniano także o egzekwowaniu zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim, ograniczeniu liczby wydawanych koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zmianie podejścia personelu medycznego do pacjentów.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Buczkowice służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą upowszechnianiu sportu i rekreacji w gminie składają się m.in.: kompleks sportowy „Przy Brzózkach” umiejscowiony w granicach terytorialnych Rybarzowic i Godziszki, w skład którego wchodzi: boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki i siatkówki, kort tenisowy; boiska piłkarskie w Buczkowicach i Rybarzowicach, wielofunkcyjne boiska przyszkolne w Buczkowicach, Godziszce, Kalnej i Rybarzowicach, basen kryty w Buczkowicach, pełnowymiarowa hala sportowa w Rybarzowicach, sale gimnastyczne przy placówkach oświatowych oraz place zabaw w Buczkowicach, Godziszce, Kalnej i Rybarzowicach.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe i stowarzyszenia. Należą do nich: Gminny Ludowy Klub Sportowy „Sokół” Buczkowice, Ludowy Zespół Sportowy „Beskid” Godziszka, Klub Sportowy „Halny” Kalna, Klub Sportowy „Iskra” Rybarzowice, Klub Sportowy „Castingsport Beskidy” Godziszka. Na terenie działalność prowadzą również kluby sportowe spoza Gminy.

Gmina Buczkowice zajmuje obszar w granicach płaskowyżu Kotliny Żywieckiej. Od zachodu otoczona jest szczytami Beskidu Śląskiego – Skalite, Magura i Skrzyczne. Pagórkowate i silnie pofałdowane ukształtowanie terenu sprawia, że krajobraz jest malowniczy i bardzo urozmaicony. Położona w dolinie Żylicy gmina posiada wysokie walory przyrodnicze i jest znakomitym miejscem do organizowania zarówno letniego, jak i zimowego wypoczynku. Niewielki teren gminy zajmują obszary chronione – zachodnia część sołectw Buczkowice i Godziszka położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny, natomiast część północno-wschodnia sołectwa Rybarzowice znajduje się w otulinie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego. Przez obszar gminy przebiega trasa kilku

wyznaczonych szlaków turystycznych (m.in. szlak spacerowo-rekreacyjny „Buczkowice – Chata na Groniu”, szlak Buczkowice – Klimczok, szlak czerwony na Skrzyczne) oraz ścieżek rowerowych (Szczyrk – Rybarzowice). Doskonałe warunki naturalne oraz atrakcyjne położenie gminy u podnóża Beskidu Śląskiego mogą przyczynić się do rozwoju turystyki, agroturystyki oraz ekoturystyki. W Buczkowicach oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu oraz zabytki architektury sakralnej. Na obszarze gminy i w najbliższej okolicy funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne i inne obiekty tworzone z myślą o turystyce, rekreacji i wypoczynku. Dane na temat obiektów noclegowych w gminie zawiera poniższa tabela.

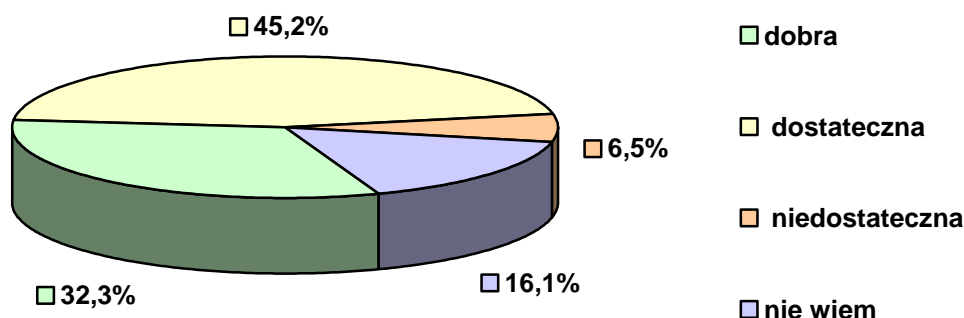
Tabela 16. Baza noclegowa w 2018 r.

liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych	3
liczba miejsc noclegowych w ww. obiektach zbiorowego zakwaterowania	25
liczba ośrodków wczasowych	4
liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych	75
liczba gospodarstw agroturystycznych	2
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	20

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż docenione zostały podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia oraz rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została pozytywnie oceniona przez mieszkańców, bowiem 45,2% ankietowanych uznało ją za dostateczną, a kolejne 32,3% badanych

przyznało, że jest ona dobra. Tylko 6,5% respondentów oceniło ją negatywnie. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 16,1% pytanych.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w najbliższym okresie, respondenci wskazywali m.in. na potrzebę: rozbudowania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem placów zabaw, siłowni napowietrznych, basenu, skateparku, lodowiska, wielofunkcyjnych boisk i ścieżek rowerowych. Za równie ważne uznano zagospodarowania terenu nad Żylicą, tworzenie klubów i sekcji sportowych dla wszystkich grup wiekowych, zwiększenie dostępu do istniejących obiektów, organizowanie imprez sportowych dla wszystkich mieszkańców, aktywizowanie dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe oraz promowanie zdrowego stylu życia.

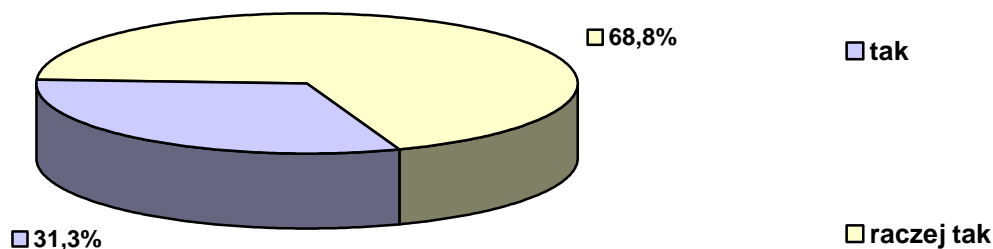
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Szczyrku, w 2018 r. na terenie gminy Buczkowice stwierdzono ogółem 60 czynów karalnych (w tym 33 przestępstwa przeciwko mieniu, 12 przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym, 9 przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, 2 przestępstwa przeciwko rodzinie, 2 przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i 2 przestępstwa narkotykowe).

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej w 2018 r. w prowadzonych 32 sprawach dozorem kuratorskim objęto 30 dorosłych mieszkańców gminy. Rodzinni kuratorzy zawodowi sprawowali nadzory nad 15 małoletnimi w 15 sprawach.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Buczkowice pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że w miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Respondentów ankiety zapytano również o działania, jakie ich zdaniem należy podjąć w celu pełniejszego zaspokojenia potrzeb w zakresie poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy. W odpowiedzi badani najczęściej postulowali zwielokrotnienie liczby i częstotliwości patroli policyjnych na terenie sołectw, szczególnie w godzinach wieczornych, rozbudowę monitoringu, oświetlenia ulicznego oraz chodników, jak również poprawę stanu technicznego dróg, budowę obwodnicy Buczkowic, instalację progów zwalniających, częstsze kontrole drogowe (zarówno prędkości, jak i trzeźwości), montaż fotoradarów, a także prowadzenie kampanii promujących noszenie odblasków oraz prawidłowe utrzymanie stanu chodników w okresie zimowym.

12. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2018 r. kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 15 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 17. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	1
pracownicy socjalni	5	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	0
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	0
pozostali pracownicy	5	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Buczkowicach zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących (zgodnie z art. 110 ust. 11). Tym samym wskaźnik ustawy w tym względzie jest spełniony.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę kadry kierowniczej oraz o 2 osoby liczby pozostałych pracowników ośrodka.

Tabela 18. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2	
	średnie kierunkowe	–	3	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	
		w trakcie realizacji	–	
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	1
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Z końcem 2018 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik oraz 2 pracowników Ośrodka, natomiast wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 3 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik posiadał także

ukończoną specjalizacją z zakresu organizacji pomocy społecznej, 1 pracownik socjalny posiadał I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, a kolejny pracownik socjalny był w trakcie jego realizacji.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. W analizowanym okresie od października 2012 r. do końca września 2015 r. kryterium to było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Od 1 października 2015 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej wynosiły odpowiednio: 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie, a od 1 listopada 2018 r. – 701 zł na osobę samotnie gospodarującą i 528 zł na osobę w rodzinie.

Odrębne kryterium dochodowe obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Od listopada 2012 r. do końca października 2014 r. w odniesieniu do dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się kryterium to zostało ustalone na poziomie 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności – 623 zł. Od 1 listopada 2014 r. wzrosły kryteria właściwe dla przyznawania świadczeń rodzinnych i dodatków im towarzyszących. Dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2016-2018 w gminie Buczkowice na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 19. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2016-2018

wielkość wydatków (w zł)	2016	2017	2018
ogółem	9 331 067	11 487 609	11 356 111
w tym na świadczenia pomocy społecznej	383 709	377 163	337 259
w tym na świadczenia rodzinne	7 683 637	9 740 483	9 667 158
na zadania własne gminy	1 355 404	1 449 029	1 364 293
na zadania zlecone gminie	7 975 663	10 038 580	9 991 818

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Wartość środków finansowych przeznaczanych przez gminę na pomoc mieszkańcom znacznie wzrosła w 2016 r. i w latach następnych, co wiąże się z wprowadzeniem świadczenia wychowawczego i innych programów pomocowych.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziała z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób	274	209	185
liczba rodzin	149	141	133
liczba osób w rodzinach	339	294	264
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	3,1%	2,7%	2,4%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2016-2018 zmniejszała się z roku na rok. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2018 r.

Tabela 21. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	75
17-21 lat	11
22-30 lat	14
31-40 lat	32
41-50 lat	33
51-60 lat	45
61-70 lat	31
71 lat i więcej	22

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	10
pracuje dorywczo	5
nie pracuje	26
studiuje	2
uczy się	1
na rencie	10
na emeryturze	10
na zasiłku dla bezrobotnych	0
bezrobotny bez prawa do zasiłku	48

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2018 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 16. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ubóstwo	82	72	58	163	136	85
bezdomność	2	3	5	2	4	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	30	22	16	145	109	82
bezrobocie	65	52	40	163	132	93
niepełnosprawność	73	69	63	141	127	111
długotrwała lub ciężka choroba	45	48	43	81	82	67
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	23	16	20	76	51	61
w tym rodziny niepełne	23	15	17	76	46	40
w tym rodziny wielodzietne	0	0	1	0	0	5
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	5	2	4	9	2	4
narkomania	2	1	1	2	1	1
trudności w przystosowaniu	4	3	2	4	3	2

do życia po opuszczeniu zakładu karnego						
zdarzenia losowe	1	3	2	1	6	2
sytuacja kryzysowa	1	1	2	1	2	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 było ubóstwo, a w drugiej kolejności niepełnosprawność. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów. Istotnymi przyczynami udzielania wsparcia ze strony pomocy społecznej były bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia, zmniejszyła się, natomiast liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ulegała wahaniom, osiągając najniższy poziom w 2018 r.

Kolejnymi zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były: malejąca pod względem liczby rodzin potrzeba ochrony macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z tego powodu, wahała się. Znacznie rzadziej pomoc społeczna trafiała do rodzin, które wymagały takiego wsparcia ze względu na alkoholizm, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe.

Podsumowując: na podkreślenie zasługuje fakt, iż na przestrzeni trzech analizowanych lat w gminie Buczkowice systematycznie spadała liczba osób, które wymagały wsparcia z powodu ubóstwa. Taki stan rzeczy może być odzwierciedleniem wzrastającego poziomu życia i coraz lepszej kondycji finansowej mieszkańców regionu. Należy mieć jednak na uwadze, iż nie wszyscy potrzebujący zgłaszają się po pomoc. Część osób ubogich nie jest widoczna w systemie pomocy, a przyczyny takiego stanu rzeczy najczęściej są bardzo subiektywne i związane z poczuciem wstydu, wewnętrzną potrzebą zachowania samodzielności lub wiążą się z brakiem akceptacji warunków wymaganych do spełnienia, aby uzyskać pomoc, a wynikających z obowiązującego systemu prawnego.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez GOPS wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2016-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
pieniężna	112	105	94	111	101	91	213	174	143
rzeczowa	123	84	74	63	44	45	219	167	147
praca socjalna	x	x	x	121	113	214	243	225	329
poradnictwo specjalistyczne	x	x	x	42	44	50	147	121	231
schronienie	3	3	4	2	2	4	3	3	4
usługi opiekuńcze	8	4	4	8	4	4	10	4	7
specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	4	3	5	4	3	8	5	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Najwięcej rodzin w gminie korzystało w latach 2016-2018 ze wsparcia w formie pracy socjalnej oraz pomocy finansowej, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności z pomocy rzeczowej, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku. Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie w formie pracy socjalnej i pomocy rzeczowej, uległa wahaniom, natomiast w przypadku przyznanego wsparcia finansowego dał się zauważyć spadek liczby rodzin, które tę pomoc otrzymywały. W znacznie mniejszym zakresie świadczone w gminie wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz schronienia. Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, jednak w latach 2016-2018 takich kontraktów na terenie gminy nie zawierano.

Istotnym wsparciem dla borykających się z rozlicznymi problemami klientów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny. W latach 2016-2017 asystenta rodziny nie zatrudniano, natomiast w 2018 r. 2 rodziny dysfunkcyjne, w których wychowywało się 4 dzieci, skorzystały z takiej formy pomocy.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 25. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	7	2	2
liczba osób z gminy przebywających w DPS	12	12	13

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Buczkowicach wykonywał także zadania wynikające z ustawy o Karcie Dużej Rodziny. Dane dotyczące liczby wydanych kart, liczby rodzin oraz liczby dzieci w rodzinach objętych wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Karty Dużej Rodziny wydane w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba wydanych kart	119	90	94
liczba rodzin objętych wsparciem	126	143	160
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	421	475	529

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Buczkowicach przyznawał także mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Wielkość środków finansowych, jakie w latach 2016-2018 na ten cel przeznaczano, ulegała wahaniom, co obrazuje poniższe zestawienie.

Łączna wartość świadczeń rodzinnych przyznawanych w analizowanym okresie, to: rok 2016 – 2 178 848 zł, rok 2017 – 2 346 850 zł, rok 2018 – 2 173 081 zł. Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, także wahała się i w latach 2016-2018 wynosiła odpowiednio: 431, 430 i 440 osób.

Do świadczeń rodzinnych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018

rodzaj świadczenia	wartość przyznanych świadczeń		
	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	6 424	6 348	6 040
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	22	22
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	383	392	296
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	234	184	183
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia	272	278	234

i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego			
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	374	332	325
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	805	773	631
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 068	990	867
zasiłek pielęgnacyjny	2 082	2 131	2 186
świadczenie pielęgnacyjne	242	272	288
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	97	101	85
świadczenie rodzicielskie	262	347	274
dodatek dla opiekuna / SZO	109/111	60/155	28/100
razem	12 491	12 385	11 579

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

W latach 2016-2018 systematycznie malała ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2016-2018 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Oprócz zasiłku rodzinnego najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Poza wymienionymi wyżej świadczeniami rodzinnymi uprawnionym mieszkańcom gminy wypłacano również świadczenie wychowawcze. Poniżej zamieszczono szczegółowe zestawienie w odniesieniu do tego świadczenia za 2018 r.

Tabela 28. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.

	2018
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2018 r.)	1 232
w tym na pierwsze dziecko (w sumie w 2018 r.)	131
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2018 r.)	1 118
w tym na pierwsze dziecko (w grudniu w 2018 r.)	129
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2018 r.)	777
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2018 r.	6 786 898

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Ponadto na podstawie ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w gminie Buczkowice przyznano w 2017 r. 1 takie świadczenie, a w 2018 r. – 4 takie świadczenia.

GOPS w Buczkowicach realizował także rządowe programy wspierające. W ramach realizacji programu „Dobry start” przyznawano jednorazowe wsparcie dla każdego uczącego się dziecka. W 2018 r. z tego tytułu wsparcie trafiło do 990 rodzin, objęto nim 1 421 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 426 300 zł, natomiast z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 skorzystało odpowiednio: 127, 98 i 85 osób.

Kolejną formę świadczeń udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stanowiły świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa, udzielana zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	36	31	26
liczba przyznanych świadczeń	680	641	564
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	274 980	263 150	236 287

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach na terenie gminy funkcjonuje także prywatny dom opieki „Willa seniora” dysponujący 27 miejscami oraz 2 świetlice środowiskowe, które w analizowanym okresie objęły wsparciem 69 dzieci.

W 2018 r. mieszkańcy gminy Buczkowice korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2018 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria oraz liczba osób przebywających w placówce
Polski Związek Niewidomych, Koło Bielsko-Biała, ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała	osoby niewidome i słabowidzące
Centrum Integracji Społecznej, ul. Sempołowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała	osoby niepełnosprawne i bezrobotne – 7
Hufiec Beskidzki Związek Drużyn Skalistych, ul. Beskidzka 4, 43-370 Szczyrk	dzieci i młodzież
Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Beskidzki, ul. Beskidzka 4, 43-370 Szczyrk	mieszkańcy gminy
Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Korfantego, 40-156 Katowice	mieszkańcy gminy, których dochód nie przekracza 200% kwoty kryterium – 210
Błękitny Krzyż Ośrodek Readaptacyjny, ul. Bystrzyńska 51A, 43-309 Bielsko-Biała	wsparcie dla osób uzależnionych opuszczających zakłady karne – 1
Schronisko dla Osób Bezdomnych „Oaza”, ul. Dąbrowska 205, 42-504 Będzin	osoby bezdomne – 4
Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Piękna 2, 43-300 Bielsko-Biała	osoby doznające przemocy, osoby pozostające w sytuacji kryzysowej – 2
Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień, ul. Mostowa 5, 43-300 Bielsko-Biała	osoby uzależnione – 15

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Ponadto mieszkańców gminy Buczkowice obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w Bielsku-Białej w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Buczkowice w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	2
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	0	4
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	0	1
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	11	11	10
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	2	1
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	6	6	5
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	7	7	6

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Białej.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku-Białej w roku szkolnym 2017/2018 udzieliła wsparcia 105 uczniom z terenu gminy w następujących formach:

- opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju – 7,
- orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 18,
- orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego – 6,
- opinia w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w placówce oświatowej – 41,
- zajęcia o charakterze terapeutycznym (logopedycznym lub psychoterapeutycznym – 8,
- diagnozy psychologiczne, pedagogiczne i konsultacje – 79.

13. SEKTOR POZARZĄDOWY

W 2018 r. na terenie gminy Buczkowice funkcjonowały 24 organizacje pozarządowe. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, wsparcia lokalowego oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 32. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Zagroda”	ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice
2.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Rybarzowice	ul. Kościelna 254, 43-378 Rybarzowice
3.	Stowarzyszenie „Ziemia Rybarska”	ul. Beskidzka 67, 43-378 Rybarzowice
4.	Stowarzyszenie „Zdrowie, Kultura, Tradycja”	ul. Szkolna 799, 43-374 Buczkowice
5.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Nadzieja”	ul. Bielska 322, 43-374 Buczkowice
6.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin oraz Przyjaciół „Promyk”	ul. Kościelna 323, 43-374 Buczkowice
7.	Stowarzyszenie Twórczego Rozwoju „Miasto 2 B”	ul. Miodońskiego 1051, 43-374 Buczkowice
8.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Rybarzowicach	ul. Beskidzka, 43-378 Rybarzowice
9.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Godziszce	Godziszka, 43-376 Godziszka
10.	Polski Związek Wędkarski	ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice

	Koło „Żylica”	
11.	Gminny Ludowy Zespół Sportowy „Sokół” Buczkowice	ul. Wyzwolenia 256, 43-374 Buczkowice
12.	Ludowy Zespół Sportowy „Beskid” Godziszka	ul. Kalinowa 563, 43-376 Godziszka
13.	Klub Sportowy „Halny” Kalna	Kalna 66, 43-374 Buczkowice
14.	Klub Sportowy „Iskra” Rybarzowice	ul. Beskidzka 66, 43-378 Rybarzowice
15.	Klub Sportowy „Buczkowice”	ul. Ogrodnicza 752, 43-374 Buczkowice
16.	Klub Sportowy „Castingsport Beskidy” Godziszka	ul. Beskidzka 317, 43-376 Godziszka
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Buczkowicach	ul. Wyzwolenia 756, 43-374 Buczkowice
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Godziszce	ul. Beskidzka 63, 43-376 Godziszka
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kalnej	ul. Widokowa, 43-376 Kalna
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rybarzowicach	ul. Beskidzka, 43-378 Rybarzowice
21.	Koło Gospodyń Wiejskich w Buczkowicach	Buczkowice, 43-374 Buczkowice
22.	Koło Gospodyń Wiejskich w Godziszce	Godziszka, 43-376 Godziszka
23.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kalnej	Kalna, 43-376 Kalna
24.	Koło Gospodyń Wiejskich w Rybarzowicach	Rybarzowice, 43-378 Rybarzowice

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Uczestnicy badania ankietowego wskazywali także organizacje pozarządowe, których w gminie brakuje, a które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność lub przyczyniać się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów. W pierwszej kolejności wymieniono organizacje wolontarystyczne pomagające osobom starszym i niepełnosprawnym, stowarzyszenia zajmujące się wspomaganie rodzin, kultywowaniem tradycji poszczególnych sołectw, ochroną środowiska, a także fundacje promujące kulturę.

W 2018 r. w gminie Buczkowice funkcjonowały 4 parafie Kościoła Rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 33. Parafie rzymskokatolickie i kościoły na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Przemienienia Pańskiego w Buczkowicach	ul. Kościelna 323, 43-374 Buczkowice
2.	Parafia pw. Matki Bożej Pocieszenia	ul. Kościelna 254, 43-378 Rybarzowice

	w Rybarzowicach	
3.	Parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Godziszce	ul. Łodygowska 224, 43-376 Godziszka
4.	Parafia pw. Świętego Antoniego w Kalnej	ul. Kościelna 195, 43-376 Kalna

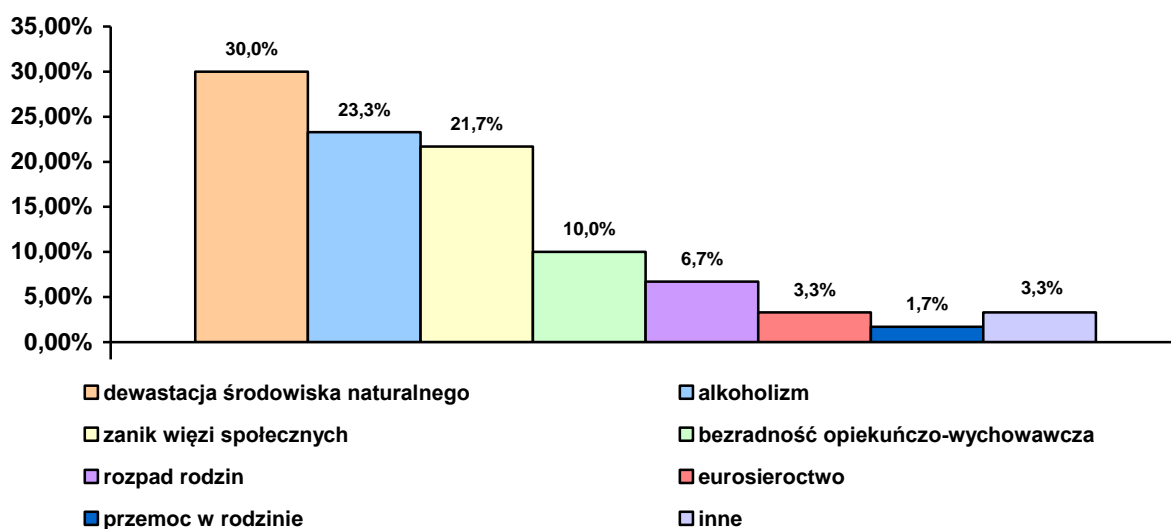
Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

14. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych gminy Buczkowice oraz próby określenia stopnia ich natężenia zostały przeprowadzone badania przy zastosowaniu ankiety skierowanej do mieszkańców gminy. W badaniu wzięło udział 32 respondentów, mogła w nim wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które ich zdaniem są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie to miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

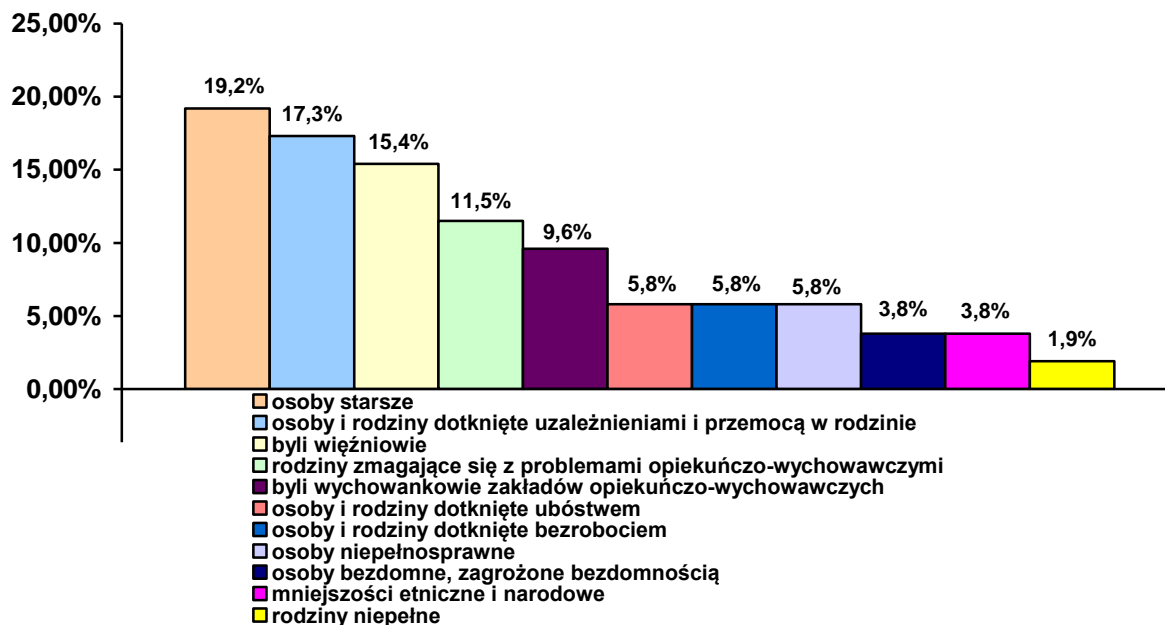
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali dewastację środowiska naturalnego, alkoholizm, zanik więzi społecznych, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, rozpad rodzin, eurosieroctwo i przemoc w rodzinie.

W kolejnym pytaniu ankietowani wybierali spośród zaproponowanych odpowiedzi kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją

i wykluczeniem społecznym. Najczęściej wybierane odpowiedzi uwzględniono w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

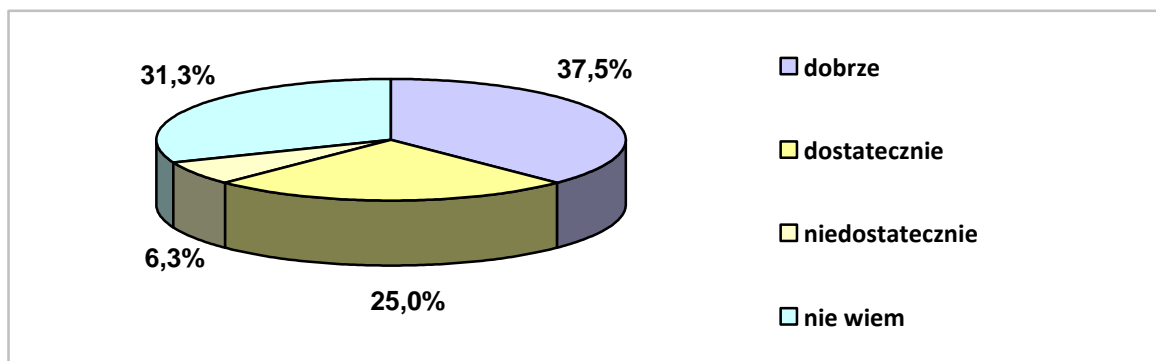
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najczęściej wskazywaną przez badanych grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym były osoby starsze. Liczne wskazania odnosiły się do osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, byłych więźniów i rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Do często wskazywanych kategorii zaliczono również byłych wychowanków zakładów opiekuńczo-wychowawczych, osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, osoby i rodziny dotknięte bezrobociem i osoby niepełnosprawne.

W sondażu poruszono także kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu oraz działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Jako dobre określiło je 37,5% badanych, a jedna czwarta ankietowanych oceniała je jako dostateczne. Tylko 6,3% uczestników badania przyznało, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (31,3%) pytanych nie przedstawił opinii w tej sprawie.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania ubóstwu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, uczestnicy badania postulowali najczęściej wspieranie rodzin ubogich dodatkowymi środkami finansowymi i rzeczowymi, tworzenie mieszkań socjalnych, pomoc w znalezieniu pracy i aktywizowanie osób bezrobotnych oraz organizowanie akcji charytatywnych i wolontariatu, przyznawanie stypendiów uzdolnionym dzieciom i młodzieży, a także monitorowanie środowisk zagrożonych ubóstwem przez pomoc społeczną.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (np. festynów i zabaw plenerowych), wydarzeń artystycznych i kulturalnych oraz stworzenia miejsc spotkań i wypoczynku. Wspomniano również o inicjowaniu wspólnych projektów społecznych i programów aktywizujących społeczność lokalną.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie, bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich instytucje pomocy społecznej. Wymieniono również: Urząd Gminy, instytucje kultury,

sołtysów i Rady Sołeckie, Kościół, placówki oświatowe i wychowawcze oraz organizacje pozarządowe i katolickie.

Większość (65,6%) uczestników badania ankietowego pozytywnie ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami regionu. Jednak ponad 28% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 6,3% pytanych. Odpowiadając na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy władzami a mieszkańcami, ankietowani wymieniali najczęściej: organizowanie cyklicznych otwartych spotkań przedstawicieli władz z mieszkańcami, także w terenie, diagnozowanie potrzeb i poznawanie opinii społeczności lokalnej dzięki prowadzeniu konsultacji społecznych i badań ankietowych, wspólne tworzenie i realizowanie budżetu obywatelskiego oraz szersze wykorzystywanie nowoczesnych technologii (e-mail, SMS).

15. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Buczkowice na przestrzeni ostatnich lat ulegała poprawie, spadała bowiem liczba osób pozostających bez pracy, w tym kobiet, które stanowiły większość ogółu osób bezrobotnych. W latach 2016-2018 systematycznie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 34. Stan bezrobocia w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 930	6 859	6 793
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	258	200	156
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	140	104	81
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,7%	2,9%	2,3%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie bielskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie bielskim	5,4%	4,0%	3,3%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	6,6%	5,2%	4,3%

stopa bezrobocia w kraju	8,2%	6,6%	5,8%
--------------------------	------	------	------

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2016-2018 powiat bielski charakteryzował się niższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu. Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (%)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	16	10	62,5
25-34 lata	34	23	67,6
35-44 lata	40	23	57,5
45-54 lata	28	13	46,4
55-59 lat	22	12	54,5
60 lat i więcej	16	x	x
czas pozostawania bez pracy	ogółem	kobiet	udział kobiet
do 1 miesiąca	20	9	45,0
1-3 miesiące	35	16	45,7
3-6 miesięcy	33	17	51,5
6-12 miesięcy	30	18	60,0
12-24 miesiące	18	10	55,6
powyżej 24 miesięcy	20	11	55,0
staż pracy	ogółem	kobiet	udział kobiet
bez stażu	10	4	40,0
do 1 roku	22	13	59,1
1-5 lat	31	17	54,8
5-10 lat	25	14	56,0
10-20 lat	29	18	62,1
20-30 lat	21	9	42,9
30 lat i więcej	18	6	33,3
wykształcenie	ogółem	kobiet	udział kobiet
wyższe	24	13	54,2

policealne i średnie zawodowe	42	28	66,7
średnie ogólnokształcące	10	9	90,0
zasadnicze zawodowe	46	21	45,7
gimnazjalne i niższe	34	10	29,4

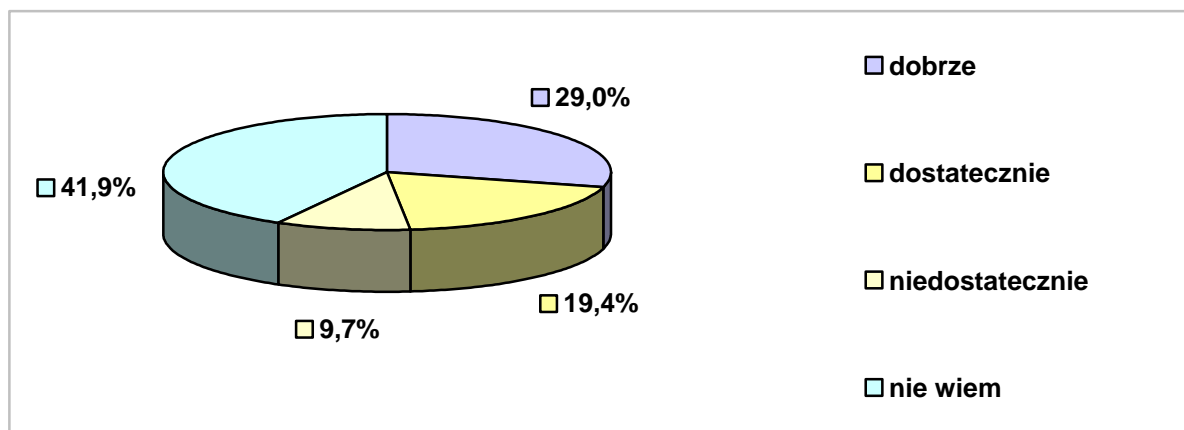
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

Na koniec 2018 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym, osoby w wieku 35-44 lata i 25-34 lata, osoby ze stażem pracy 1-5 lat oraz ze stażem 10-20 lat, a także osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy i od 3 do 6 miesięcy. Najmniej bezrobotnych w 2018 r. było w grupach: osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, osób pozostających bez pracy 12-24 miesiące, osób w wieku 18-24 lata oraz 60 lat i więcej.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy, osób w wieku 25-34 lata i osób ze stażem pracy 10-20 lat.

W gminie Buczkowice bezrobocie było czwartym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach wyraźnie spada jego poziom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem 29% ankietowanych działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu są dobre, a kolejne 19,4% badanych uznało je za dostateczne. Jednocześnie prawie 10% pytanym stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (41,9%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie.

Kolejne pytanie dotyczyło działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania bezrobociu. Uczestnicy badania postulowali najczęściej organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje oraz prac sezonowych i interwencyjnych na terenie gminy, aktywizowanie ludzi młodych, udostępnianie informacji o dostępnych miejscach pracy w Gazecie Gminnej, motywowanie osób pobierających zasiłki do efektywnego poszukiwania pracy oraz kontynuowanie skutecznych działań i wspieranie firm, które tworzą nowe miejsca pracy na terenie gminy. Niektórzy ankietowani sugerowali również, że problem bezrobocia jest ukryty, a osoby bezrobotne znajdują zatrudnienie w tzw. „szarej strefie”.

16. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Obecnie jest ona w dużej mierze wynikiem kryzysu polityki mieszkaniowej, w szczególności w odniesieniu do budownictwa socjalnego i komunalnego. Rodziny ubogie zagrożone eksmisją z powodu zadłużenia nie zawsze mogą liczyć na pomoc krewnych lub mieszkanie zastępcze, co jest przyczyną występowania bezdomności. Istotna jest także dysfunkcjonalność instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki

następczej. Bezdomność może też dotyczyć młodzieży opuszczającej domy dziecka i osób starszych oczekujących na miejsce w domach pomocy społecznej. Osobami bezdomnymi są także osoby, które wybrały taki styl życia.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Buczkowice z powodu bezdomności ograniczała się w latach 2016-2018 do pojedynczych przypadków, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	2	3	5
liczba osób w rodzinach	2	4	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. Gmina nie dysponuje również mieszkaniem chronionymi dla osób bezdomnych.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i łagodzeniem zarówno objawów, jak i skutków tych zjawisk. Na szczeblu gmin działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki, takich jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie „Stop Przemocy” w Gminie Buczkowice.

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	172 290	172 995	165 011
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	7 834	7 214	6 824
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	23 935	29 306	598
razem	204 059	209 515	172 433

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Buczkowicach.

W latach 2016-2018 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Buczkowice ulegała wahaniom, osiągając najniższy poziom w 2018 r., szczególnie jeśli chodzi o wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Buczkowicach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	8	8	10
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	11	8	4
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	10	5	1
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Buczkowicach.

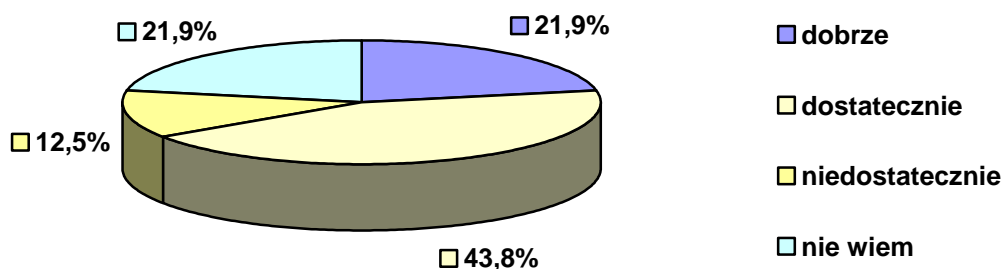
Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, utrzymywała się na zbliżonym poziomie, natomiast liczba wniosków do sądu o obowiązkowe leczenie odwykowe systematycznie malała. Zmniejszyła się także liczba ofiar przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się przedstawiciele GKRPA. Liczba ofiar przemocy, które kontaktowały się z GKRPA malała, gdyż osoby te były objęte wsparciem w ramach Grup Roboczych w Procedurze Niebieskiej Karty.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS w ramach procedury Niebieskiej Karty udzielił pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego, w tym wsparcia psychologicznego, pracy socjalnej, podejmowanych działań interwencyjnych, pomocy finansowej 26 rodzinom w 2016 r., 31 rodzinom w 2017 r., 34 rodzinom w 2018 r.

Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 5 rodzinom (9 osób w rodzinach) w 2016 r., 2 rodzinom (2 osoby w rodzinach) w 2017 r. i 4 rodzinom (4 osoby w rodzinach) w 2018 r. Pomoc z powodu narkomanii była niewielka i dotyczyła podobnej liczby rodzin (2 w 2016 r. i po 1 rodzinie w latach 2017-2018). W analizowanym okresie wsparcia ze względu na przemoc w rodzinie nie przyznawano.

W sondażu poruszono także kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

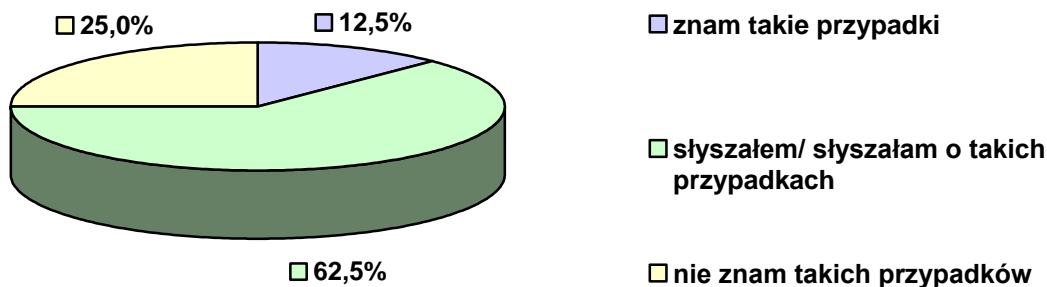
Realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom zostały przez ankietowanych ocenione pozytywnie. W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania uzależnieniom, ankietowani postulowali prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych rozszerzających wiedzę na temat szkodliwości i skutków uzależnień oraz negatywnego wpływu na zdrowie i życie, zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, prawnej i grup wsparcia, częstsze kontrole punktów sprzedaży alkoholu i monitoring miejsc uczęszczanych przez młodzież oraz organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Jeśli chodzi o przemoc w rodzinie, to zarówno oszacowanie rzeczywistej skali tego zjawiska, jak i pomoc ofiarom są niezwykle trudne z wielu powodów, m.in. dlatego, iż ofiarami są najczęściej kobiety i dzieci, czasem osoby starsze lub niepełnosprawne, u których szukaniu pomocy towarzyszy obawa, a niekiedy wstyd związany z ujawnieniem sprawcy – osoby spokrewnionej lub bliskiej.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

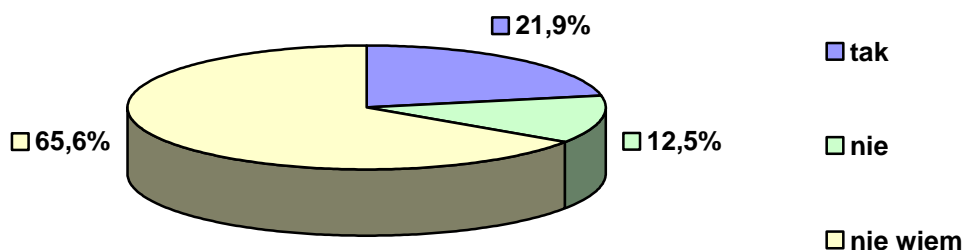

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszała, natomiast jedna czwarta badanych takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, ponad 65% respondentów wskazała na odpowiedź „nie wiem”, co świadczy o znacząco dużym braku świadomości badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem. Jednocześnie prawie 22% ankietowanych uznało, iż istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie. Takiego problemu nie dostrzega 12,5% pytanych.

Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na pytanie o działania, jakie należy podjąć w celu przeciwdziałania przemocy, respondenci najczęściej wskazywali konieczność zapewnienia ofiarom przemocy dostępu do psychologów i terapeutów, edukowania i informowania o przysługujących im prawach, organizowania kampanii społecznych

oraz akcji podnoszących świadomość społeczności lokalnej na temat problemu przemocy i przeciwdziałania temu zjawisku, zwiększenia zainteresowania rodzinami, w których występuje problem przemocy, a także zaangażowania kościoła w działania antyprzemocowe. Za równie ważne uznano surowe i nieuchronne karanie sprawców przemocy.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego. W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy w rodzinie – na wniosek instytucji, która założyła „NK”, albo w przypadku, gdy rodzina nie jest zainteresowana rozwiązaniem problemu i prowadzenie „NK” staje się bezzasadne.

Tabela 40. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	11	11	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	87	95	91
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	13	24	17
w tym sporządzone przez Policję	7	18	11

w tym sporządzonych przez pracowników GOPS-u	5	1	3
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	13	6	20
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	14	11	19
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	2	4	10
w tym zakończonych wyrokiem	1	1	5
w tym skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	2	0
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	0	1
w tym umorzonych	0	1	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

W 2018 r. na terenie gminy założono 17 „Niebieskich Kart”, z lat poprzednich kontynuowano prace nad 19 kartami. Z powodu przemocy w rodzinie toczyło się 10 spraw sądowych, z których 5 zakończyło się wyrokiem, 1 zakończyła się wyrokiem w zawieszeniu, a 1 sprawę umorzono. W sumie członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego spotkali się 91 razy w grupach roboczych oraz 11 razy odbyły się posiedzenia całego Zespołu.

Wszystkie działania i procedury odbywają się we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Buczkowice w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie wykładów, spotkań ze specjalistami, programów, prelekcji i pogadanek oraz konkursów, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych, sfinansowano także wyjazdy, wycieczki i kolonie oraz materiały edukacyjne.

W gminie Buczkowice jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie są (obok GOPS-u i GKRPA) działający przy GKRPA Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych (w 2018 r. udzielono 30 porad), Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Punkt Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą (w 2018 r. udzielono 40 porad), Punkt Konsultacji Prawnych przy Urzędzie Gminy oraz 2 świetlice środowiskowe, a poza gminą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień w Bielsku-Białej.

18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2016-2018 w gminie Buczkowice struktura ludności pod względem płci była stabilna; nieco ponad połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba ludności gminy ogółem	10 955	10 970	10 952
liczba kobiet na stu mężczyzn	105	105	105

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej w latach 2016-2018 kobiety stanowiły ponad połowę ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych ogółem	258	200	156
liczba bezrobotnych kobiet	140	104	81
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	54,3%	52,0%	51,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

Na podstawie przytaczanych już w niniejszym opracowaniu danych można stwierdzić, iż bezrobocie nie stanowi w chwili obecnej największego problemu gminy. W latach 2016-2018 udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z roku na rok malał (odpowiednio: 3,7%, 2,9%, 2,3%), podobnie zmniejszał się udział pozostających bez pracy kobiet w liczbie osób bezrobotnych (odpowiednio: 54,3%, 52,0% i 51,9%).

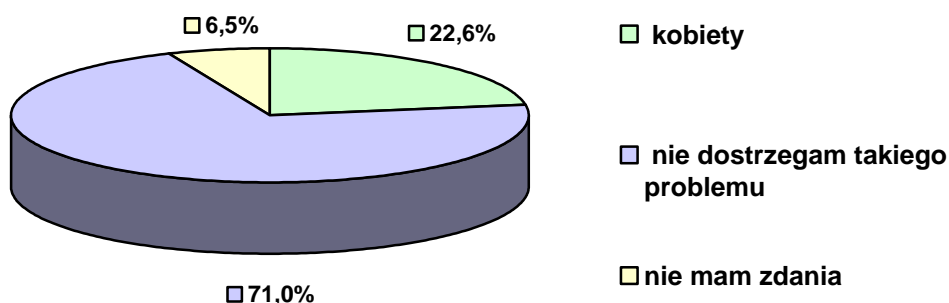
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety zdecydowanie przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno, jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, doświadczenie zawodowe i wykształcenie. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób w wieku 25-34 lata, osób ze stażem pracy od 10 do 20 lat i osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom pogodzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

O ile analiza sytuacji na rynku pracy pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Buczkowice przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety. Do analizy przedłożono w sumie 32 ankiety wypełnione przez wybranych losowo mieszkańców.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

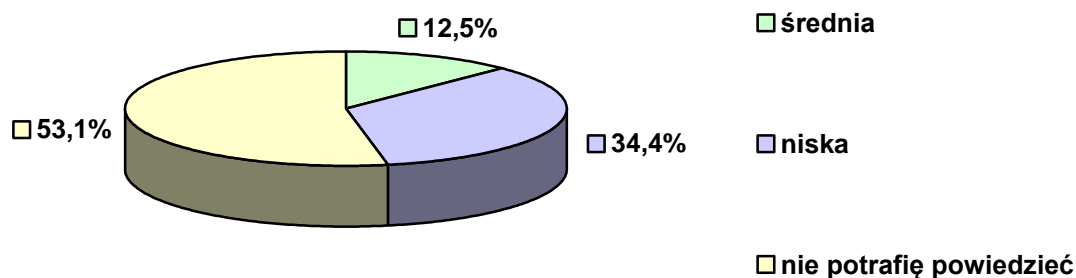

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (71%) ankietowanych nie dostrzegła problemu. Zdaniem prawie 23% badanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety, a 6,5% badanych nie przedstawiło opinii w tej sprawie. Badanie pozwoliło również poznać wiedzę respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (ponad 90%) nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie ponad 3% z takimi przypadkami się zetknęło, a 6,5% o takich przypadkach słyszało.

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

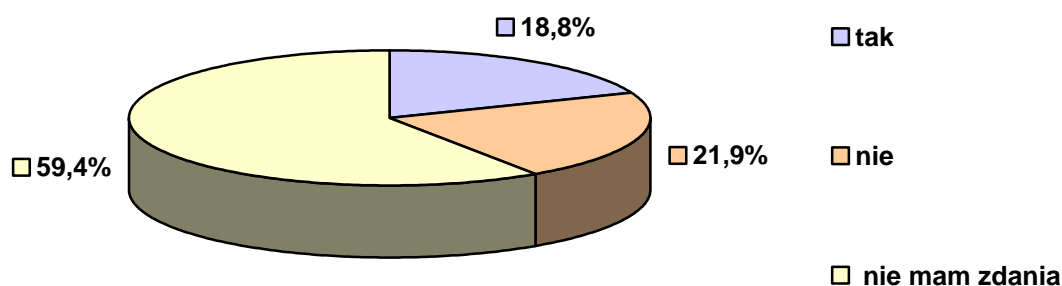

Dane z badania ankietowego

Ponad połowa respondentów nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie. Według 34,4% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, a zdaniem 12,5% badanych jest ona średnia. Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej.

Większość (59,4%) respondentów nie potrafiła rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii. Prawie 22% badanych nie widzi potrzeby podejmowania działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji płciowej. Jednak blisko 19% ankietowanych potwierdziło potrzebę prowadzenia takich działań. Rozkład odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 16. Czy uważa Pani/Pan, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy i awans zawodowy (po 27,8%), płace (16,7%) i edukację (11,1%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na upowszechnianie wiedzy o dyskryminacji, podnoszenie świadomości społecznej w tym zakresie, prowadzenie kampanii antydyskryminacyjnych oraz promowanie wiedzy na temat praw kobiet.

Uczestnicy badania ankietowego raczej nie zauważają problemu nierówności szans i dyskryminacji płciowej, bowiem wielu z nich nie potrafi ocenić skali tego problemu. Można domniemywać, iż bierze się to stąd, że zdecydowana większość ankietowanych nie spotkała się bezpośrednio z przypadkami takiej dyskryminacji.

Przy analizie wypowiedzi uczestników ankiety na temat równości szans kobiet i mężczyzn daje się zauważyć znaczny odsetek respondentów, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów i skutków, jakie wywołują w funkcjonowaniu społeczeństwa i, być może, wymaga to wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

19. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne

uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Buczkowicach (liczba uczniów: 413, liczba nauczycieli: 41),
- Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Godziszce (liczba uczniów: 288, liczba nauczycieli: 39),
- Szkoła Podstawowa im. Jerzego Kukuczki w Kalnej (liczba uczniów: 110, liczba nauczycieli: 29),
- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Rybarzowicach (liczba uczniów: 273, liczba nauczycieli: 33),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i logopedę, uczniowie 3 szkół objęci są opieką pielęgniarską (brak w Szkole Podstawowej w Rybarzowicach), z pomocy doradcy zawodowego mogą skorzystać uczniowie 2 placówek (brak w Szkole Podstawowej w Buczkowicach i w Szkole Podstawowej w Rybarzowicach), natomiast psychologa zatrudnia tylko Szkoła Podstawowa w Kalnej. Wszystkie placówki zapewniają dostęp do Internetu i boisk sportowych, a salami gimnastycznymi dysponują 3 szkoły (brak w Szkole Podstawowej w Kalnej). Wszystkie placówki prowadziły dożywianie uczniów; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 67 dzieci. W wymienionych szkołach dzieci mają zapewnione zajęcia świetlicowe. W ani jednej z placówek oświatowych nie funkcjonują klasy integracyjne.

Wszystkie szkoły organizują nauczanie indywidualne oraz oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne i logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, psychoedukacyjne, pedagogiczne i rewalidacyjne oraz tyflopedagogiczne, surdopedagogiczne, rehabilitacyjne, a także rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i profilaktyczno-wychowawcze.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Placówki oświatowe w Gminie Buczkowice mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich: rozliczne koła rozwijające zainteresowania

i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, sportowe, artystyczne, turystyczne, modelarskie, dziennikarskie, zajęcia dydaktyczne i wyrównujące, ZHP, gimnastyka korekcyjna. W szerokiej gamie propozycji znalazło się też programowanie i robotyka oraz zajęcia w ramach współpracy z GKRPA.

Patologiczne zjawiska i negatywne zachowania

Przedstawiciele szkół zapytano o patologiczne zjawiska i negatywne zachowania obserwowane w społeczności uczniowskiej. Ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2017/2018

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	10	2
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	3	9	1
kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	1	3
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	16	1
autoagresja	3	6	1
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	4	12	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Uczestnicy badania nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat.

Przedstawiciele szkół zapytano również o stwierdzone dysfunkcje i patologie w otoczeniu domowym uczniów. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2017/2018

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5
zaniedbanie	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	3
przemoc w rodzinie	7
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono przypadki przemocy w rodzinie, bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz uzależnień i zaniedbań. W odczuciu respondentów w ostatnich trzech latach raczej nie przybyło zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji w rodzinach uczniów.

Współpraca szkoły z rodzicami uczniów

Przybiera różne formy i przez wszystkich uczestników badania została oceniona pozytywnie. Rodzice są informowani o problemach dotyczących szkoły i uczniów, biorą udział w zebraniach, odbywają się spotkania i rozmowy indywidualne, co ma za zadanie wspieranie kompetencji wychowawczych. W kontaktach z rodzicami szkoły wykorzystują także nowoczesne technologie, przesyłając informacje za pomocą poczty elektronicznej. Prowadzona jest pedagogizacja rodziców, organizowane są konsultacje i tematyczne prelekcje. Rodzice włączają się również w działania realizowane na terenie szkół poprzez pomoc w organizacji imprez świątecznych i okolicznościowych, festynów szkolnych i wycieczek, a także inicjują własne projekty, np. „Dobre praktyki”.

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami

Jest, zdaniem przedstawicieli wszystkich badanych placówek, zadowolająca. Do podmiotów, z którymi szkoła najczęściej współpracuje, zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policję, Gminny Ośrodek Kultury, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, kuratorów sądowych, asystenta rodziny oraz parafie, Centrum Usług Wspólnych, Przedszkole w Rybarzowicach, Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, Mobilne

Centra Informacji Zawodowych OHP, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Rybarzowice i Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Zagroda” w Buczkowicach.

Pomoc, jaką szkoła oferuje dzieciom z rodzin ubogich

Opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, polega przede wszystkim na zapewnieniu możliwości bezpłatnego dożywiania. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na stypendia, gratisowe bilety na edukację kulturalną, paczki świąteczne i wszelką inną pomoc rzeczową, dofinansowanie wycieczek, kolonii, ferii i obozów sportowych oraz zwolnienia z opłat ubezpieczeniowych i na Radę Rodziców, a także pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Pomoc, jaką szkoła oferuje dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

Wśród działań na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy ankietowani wymienili m.in.: obejmowanie wsparciem psychologiczno-pedagogicznym (poradnictwo i konsultacje ze specjalistami), indywidualne spotkania z rodzicami, rozmowy wspierające, organizowanie dodatkowych zajęć wyrównawczych i profilaktyczno-wychowawczych, warsztatów socjoterapeutycznych, a także kierowanie i pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów uczniów

Określając działania niezbędne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów uczniów, respondenci wskazywali na konieczność kontynuowania dotychczasowych działań, prowadzenia wywiadów środowiskowych w celu właściwego zdiagnozowania problemów, dalszej pedagogizacji rodziców, edukowania ich w kwestiach zagadnień wychowawczych oraz istniejących zagrożeń.

Poprawa efektywności procesu kształcenia i wychowania

Wymaga, zdaniem pedagogów, zwiększenia środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kontynuację działań w ramach projektów „Kompetencje kluczowe” i „Wiedza naszym atutem” oraz programów wychowawczo-profilaktycznych i akcji profilaktycznych.

20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Buczkowice wynika, że w latach 2016-2018 liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie

rosła, stale zwiększał się także udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba mieszkańców gminy ogółem	10 955	10 970	10 952
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 911	1 946	2 003
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy	17,4%	17,7%	18,3%

Dane Urzędu Gminy Buczkowice.

Przytoczone dane pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje niejednokrotnie konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Buczkowicach w 2018 r. udzielił pomocy 53 osobom w wieku powyżej 61 lat, co przełożyło się na 28,6% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Są to szczególne formy pomocy kierowane przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2016-2018

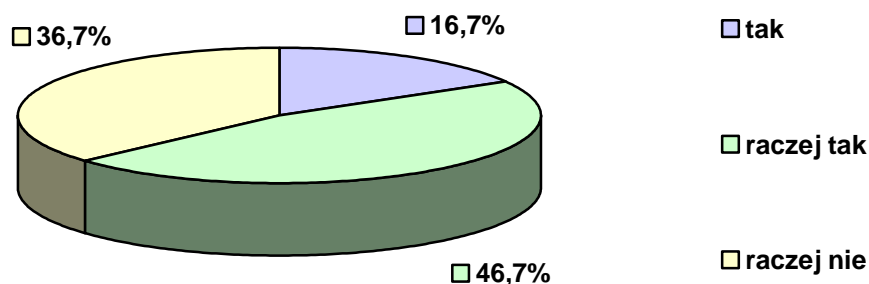
formy pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
usługi opiekuńcze	8	4	4	10	4	7
specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	4	3	8	5	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Warto dodać, że na terenie Buczkowic funkcjonuje Prywatny Dom Opieki „Willa Seniora” zapewniający całodobową opiekę 27 osobom starszym i niepełnosprawnym.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie uwzględnia się potrzeby osób starszych, ale znaczna część badanych nie podziela tego zdania.

Pewnym odzwierciedleniem takiego stanowiska jest opinia ankietowanych mieszkańców, którzy uznali osoby starsze za grupę najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, brak opieki i pomocy w codziennym życiu, niewystarczający dostęp do usług medycznych i specjalistycznej opieki zdrowotnej, problemy komunikacyjne, niskie dochody seniorów przyczyniające się do ubóstwa, a także wykluczenie społeczne i niedostateczną ofertę kulturalno-rozrywkową przeznaczoną dla osób starszych.

Co zrozumiałe, nawiązano do tych kwestii w odpowiedziach na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w gminie. Zdaniem ankietowanych niezwykle ważne jest utworzenie placówki dziennego pobytu i klubu seniora, zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych dzięki aktywnej integracji, promowanie wolontariatu i akcji charytatywnych na rzecz seniorów oraz rozszerzenie pomocy instytucjonalnej poprzez zatrudnienie większej liczby pielęgniarek środowiskowych i opiekunów, a także organizowanie pomocy sąsiedzkiej.

Uczestnicy badania dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny sytuacji seniorów oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż zdecydowaną większość ankietowanych stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 6% badanych. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

21. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące aktualnej liczby osób niepełnosprawnych są często trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Wyniki spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie zawsze są dostępne na poziomie gmin, a po upływie kolejnych lat dane liczbowe należałoby traktować jako szacunkowe. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Buczkowice, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach wynika, że w latach 2016-2018 niepełnosprawność była drugim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS.

Tabela 47. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	73	69	63
liczba osób łącznie w rodzinach	141	127	111

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Buczkowicach.

Należy dodać, że w 2018 r. GOPS wypłacił 234 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom w latach 2016-2018. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 48. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności	4	8	7
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	71	86	75
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	18	13	25
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	27	43	28
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	26	30	22

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Buczkowice mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2016-2018 skorzystały z tego wsparcia.

Tabela 49. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	11	15	9
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych	24	21	30
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	6	9	4

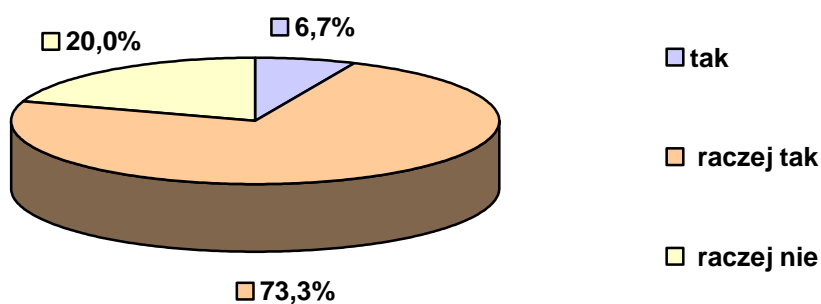
Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, brak specjalistycznego transportu, samotność i wykluczenie społeczne oraz niedostateczny przepływ informacji o przysługujących im prawach.

Odniesienia do tych postulatów pojawiły się z kolei w odpowiedziach na pytanie o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Podkreślano potrzebę likwidacji wszelkiego rodzaju barier utrudniających im codzienne funkcjonowanie, pomoc w uzyskaniu środków i sprzętu niezbędnych do poprawy jakości życia oraz zwiększenie świadczeń socjalnych i opiekuńczych, utworzenie domu dziennego pobytu i mieszkania chronionego, a także organizowanie imprez integracyjnych, zajęć aktywizujących oraz miejsc spotkań i wypoczynku.

Uczestnicy badania ankietowego zostali zapytani, czy według ich wiedzy w działaniach prowadzonych w gminie uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Wykres zamieszczony poniżej zawiera rozkład opinii na ten temat.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 80% ankietowanych w realizowanych działaniach raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Przeciwnie zdanie wyraziło 20% badanych.

22. ANALIZA SWOT

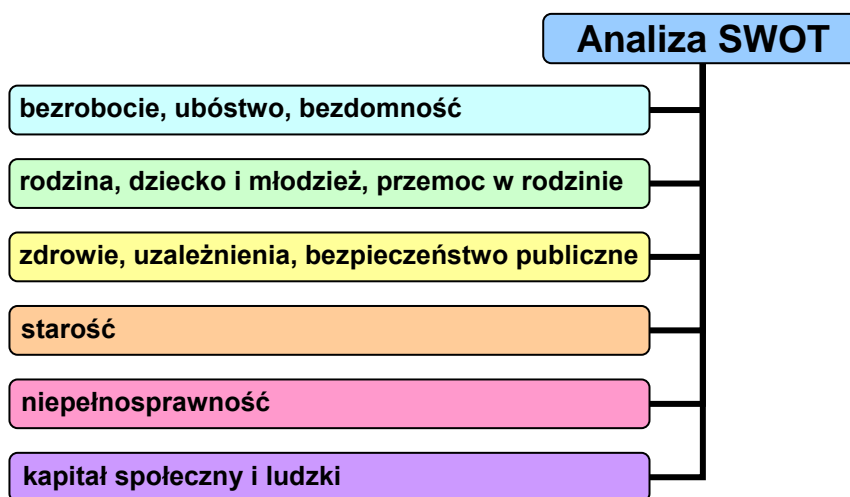
Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech

grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki. Wzięto także pod uwagę kwestie spoza wymienionych obszarów.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych) mogących zapewnić nowe miejsca pracy • niechęć do podejmowania pracy przez kobiety ze względu na wsparcie socjalne państwa (500+, świadczenia rodzicielskie) • brak mieszkań socjalnych

<p>z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • nieistniejący problem bezdomności • niska stopa bezrobocia • duża liczba wolnych miejsc pracy • szeroka oferta wsparcia oraz świadczenia socjalne gwarantowane przez budżet państwa niwelujące problem ubóstwa 	
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy • zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • pozyskiwanie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi • wzrost liczby ofert pracy dla bezrobotnych • pozyskiwanie przez gminę środków finansowych z funduszy zewnętrznych ograniczających bezrobocie • stale rosnące zainteresowanie problemami osób ubogich i włączanie się mieszkańców gminy w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich • niepostępujące zjawisko ubożenia wśród mieszkańców gminy • niewzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy w opinii mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • niewystarczające zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych

Analiza uwarunkowań dla obszaru *bezrobocie, ubóstwo, bezdomność* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet, podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach

poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych. Istotne znaczenie ma także poprawiająca się od kilku lat sytuacja na rynku pracy i związany z tym spadek poziomu bezrobocia.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają jednak słabe strony i zagrożenia, do których należy zaliczyć brak zainteresowania tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet, niewystarczające zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych oraz osłabione programy rządowe, które, jak pokazuje praktyka, raczej nie sprzyjają aktywizacji zawodowej.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży (przez GOPS) • wsparcie asystentów rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych (zadania GOPS-u) • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia (w GOPS-ie) • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci (przez GOPS) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • rodziny wielopokoleniowe • dobra współpraca członków Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • niemonitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • stereotypy dotyczące przemocy • hermetycznie zamknięte społeczności lokalne • brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • niezwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • zaspokajająca potrzeby oferta opieki przedszkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • stale rosnąca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia

<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja finansowa gminy pozwalająca na zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • niewzrastająca liczba przypadków przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie • stale rosnąca potrzeba pozyskiwania wiedzy w zakresie prawidłowego wychowania dzieci (szkoła dla rodziców) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin i zapewnianie tym rodzinom wsparcia asystentów rodziny, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, dysponowanie placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój dzieciom i młodzieży, a także zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy i prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinna zwłaszcza nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, stale rosnąca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, a także niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących 	<ul style="list-style-type: none"> • nierealizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom

<p>zdrowy styl życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie przez samorząd działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej (w GOPS-ie) • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze • niski poziom przestępczości na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostępu do lekarzy specjalistów w ramach NFZ
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • brak zapotrzebowania na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród młodzieży • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające pełne zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* podkreśla istotne słabe strony i zagrożenia, jak np. brak dostępu do lekarzy specjalistów w ramach NFZ, istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające pełne zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz nierealizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom. Nie bez znaczenia jest także bariera w postaci niechęci uzależnionych do podjęcia leczenia. Mimo przewagi mocnych stron (zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród uczniów, zapewnianie

rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • odpowiednia do potrzeb kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze (zadania GOPS-u) • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi (przez GOPS) • stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej (niewystarczająca oferta) • rodziny wielopokoleniowe szanujące tradycje, zapewniające poczucie bezpieczeństwa i opiekę nad seniorami 	<ul style="list-style-type: none"> • nieanalizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • brak na terenie gminy form wsparcia osób starszych, jak dom dziennego pobytu i klub seniora
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zaspokajanie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej potrzeb w zakresie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i asystentury osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wzrost liczby osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodziny • brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu • niezaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych • odczuwanie wykluczenia z życia społecznego przez osoby starsze • zanik więzi społecznych

Analiza uwarunkowań dla obszaru *starość* uwypukla mocne strony, takie jak: informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, odpowiednia do potrzeb kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, stwarzanie osobom

starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy, wzrost liczby osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, występowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodziny, brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • zaspokajanie przez GOPS potrzeb w zakresie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i asystentury osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • odczuwanie wykluczenia z życia społecznego przez osoby niepełnosprawne
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • wzrastająca liczba osób z zaburzeniami

<p>życie osobom niepełnosprawnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • oferowanie zatrudnienia osobom niepełnosprawnym przez lokalnych przedsiębiorców 	<p>psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnością wymagających podejmowania działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych • brak na terenie gminy mieszkań chronionych
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru niepełnosprawność uwypukla mocne strony, takie jak: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością. Nie należy jednak tracić z oczu zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich: stale rosnąca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych, stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnością wymagających podejmowania działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • niewystarczająca liczebność i niedostosowana do aktualnych potrzeb sieć placówek pomocy społecznej • nieprowadzenie działań mających na celu inicjowanie i propagowanie wolontariatu • brak konsultacji społecznych w istotnych dla społeczności lokalnej sprawach

społecznej <ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • stale rosnąca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej (zajęcia sportowe, w tym dla osób niepełnosprawnych) • zmniejszająca się liczba osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych pozwalających m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie przez gminę środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej (praca socjalna) • słabe zainteresowanie mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną

Analiza uwarunkowań dla obszaru *kapitał społeczny i ludzki* pokazała przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej oraz pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań w tym sektorze.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Nieprowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, nieprowadzenie działań mających na celu inicjowanie i propagowanie wolontariatu, brak zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych, wzrastające na terenie gminy zapotrzebowanie na wsparcie ze strony systemu pomocy społecznej przy niewystarczającej sieci placówek tej pomocy to w obliczu

niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Buczkowice na lata 2019-2024. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i zapobiec ich wystąpieniu w najbliższych latach.

Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
2. **Wspieranie rodzin**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
7. **Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
8. **Podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców**
9. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
10. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024, jest następująca:

Gmina Buczkowice
zapewnia mieszkańcom równe szanse rozwoju,
realizuje idee społeczeństwa obywatelskiego,
promuje aktywizację społeczną.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności.

Cele operacyjne:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.**
2. **Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.
2. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
5. Organizowanie zbiórek odzieży, mebli i artykułów gospodarstwa domowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i ubogich.
6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.
7. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia mieszkań socjalnych na terenie gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach, m.in. za pośrednictwem Centrum Integracji Społecznej.

2. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu pozyskiwania informacji o wolnych miejscach pracy.
3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.
4. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
5. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego i zapoznania się z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
6. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.
7. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, mogących tworzyć miejsca pracy.
8. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
9. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego.
3. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2024

CEL STRATEGICZNY 2.

Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin.**
2. **Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Dbalność o rozwój dzieci i młodzieży.**
4. **Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin:

1. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
3. Kształtowanie kompetencji społecznych rodzin, wzmacnianie więzi rodzinnych, prowadzenie poradnictwa w zakresie kultury spędzania czasu wolnego, promowanie prawidłowego modelu rodziny.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
5. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
6. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi.
7. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych.
8. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego dla rodzin naturalnych oraz zastępczych.
9. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
10. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.

11. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
5. Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie możliwości podejmowania interwencji w sytuacji wystąpienia przemocy domowej.
6. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
7. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
8. Poszerzanie współpracy różnych podmiotów instytucjonalnych na rzecz podniesienia skuteczności wsparcia dla osób i rodzin doznających przemocy.
9. Organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży w zakresie uświadamiania problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Dbłość o rozwój dzieci i młodzieży.

1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.
2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
6. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
7. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych.
8. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
3. Dbłość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.
4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy, w tym utworzenia poradni „K”.
5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy.
6. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągle 2019-2024

CEL STRATEGICZNY 3.

Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.

1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Kontynuowanie usług opiekuńczych oraz zapewnianie kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych, w tym wykluczeniu cyfrowemu.
6. Rozwój zaplecza służącego aktywizacji społecznej osób starszych, m.in.: utworzenie klubu seniora i domu dziennego pobytu.

7. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
8. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem.
9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym
2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.
4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze	działania ciągle 2019-2024

	społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	
--	--	---	--

CEL STRATEGICZNY 4.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

- 1. Przeciwdziałanie przestępczości, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.**
- 2. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości:

1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
2. Prowadzenie akcji informacyjnych wśród mieszkańców, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością.
3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze.
4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym.
4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków.
5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2024

CEL STRATEGICZNY 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.**
2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej.
3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego.
4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.
5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu podniesienie skuteczności i efektywności wsparcia adresowanego do mieszkańców gminy.
6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym oraz Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego:

1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.
2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
5. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki	organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii	działania ciągłe 2019-2024

organizacyjne gminy.	publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	
----------------------	--	---	--

3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane poniżej mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	mierniki realizacji celu	prognoza zmian
1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną, - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności, - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia, - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych, - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób zaktywizowanych, - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji rodzin i osób ubogich, - większe uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem ubóstwa, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska

	<p>schronienie.</p>	<p>dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
<p>2. Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, - liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin, - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, - liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego, - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - poszerzenie wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,

		<ul style="list-style-type: none"> - polepszenie dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia
<p>3. Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców, - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u), - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, - liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - uwrażliwienie społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - utworzenie wsparcia w formie "mieszkań chronionych,

		<p>treningowych, wspieranych”,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pełniejsza integracja ze środowiskiem.
<p>4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich, - liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych, - liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy, - poprawa bezpieczeństwa na drodze.
<p>5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, - liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, - liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych, - liczba projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami. 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - zróżnicowanie form i zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada wymóg ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet Gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

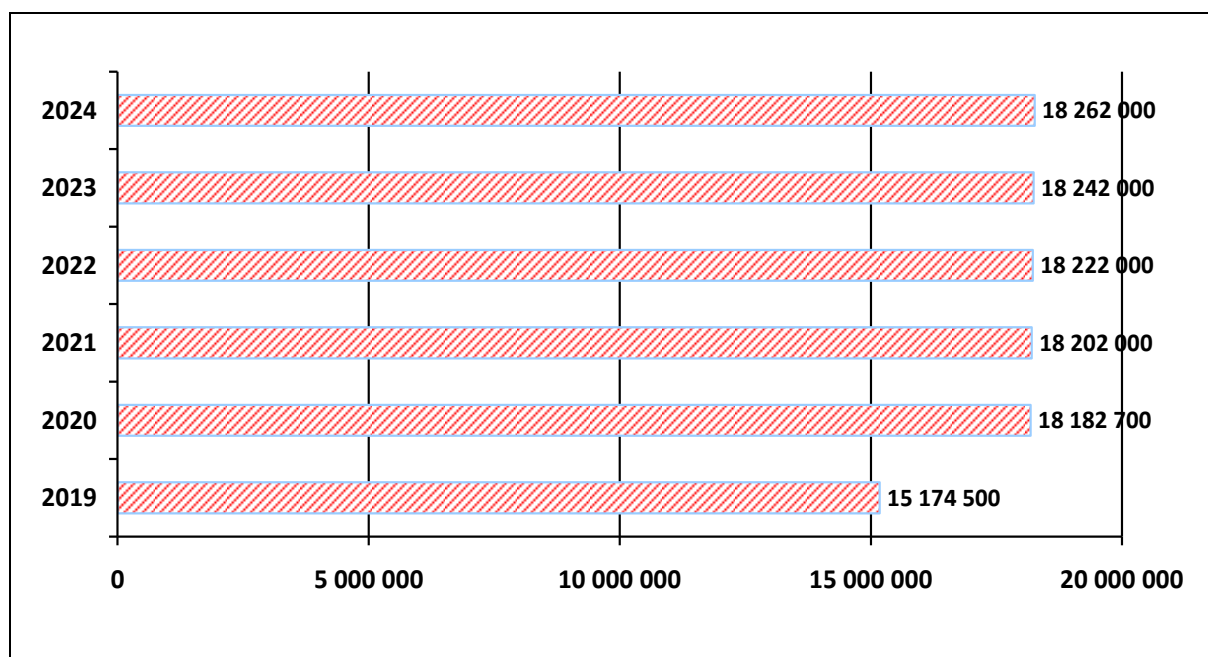
Zakładane wydatki na realizację zadań strategii są przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 50. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach					
2019	2020	2021	2022	2023	2024
15 174 500	18 182 700	18 202 000	18 222 000	18 242 000	18 262 000

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 19. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordinatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi do 30 czerwca 2020 r.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie „Stop Przemocy” w Gminie Buczkowice;
3. Program współpracy Gminy Buczkowice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe. Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele władz gminy, instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Projekt: „Rozwijanie kompetencji kluczowych w Szkole Podstawowej w Godziszce”

Wnioskodawca projektu:

Gmina Buczkowice, ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice.

Cel główny projektu:

Wzrost dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia ogólnokształcącego w Szkole Podstawowej w Godziszce. Podwyższenie jakości i atrakcyjności usług edukacyjnych poprzez doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Godziszce, ul. Beskidzka 29, 43-376 Godziszka.

Beneficjenci projektu:

- 25 nauczycieli,
- 160 uczniów.

Partnerzy:

Biuro Projektowe w Szkole Podstawowej w Godziszce oraz Centrum Usług Wspólnych w Buczkowicach.

Czas realizacji projektu:

01.08.2019 – 30.06.2020.

Projekt: „Wiedza naszym atutem”

Wnioskodawca projektu:

Gmina Buczkowice, ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice.

Cel główny projektu:

Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji, stymulowanie ogólnego rozwoju dziecka, korygowanie zaburzonych funkcji, ułatwienie uczniom opanowania wiadomości przewidzianych w podstawie programowej.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa im. Jerzego Kukuczki w Kalnej, ul. Widokowa 59, 43-376 Godziszka.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Jerzego Kukuczki w Kalnej.

Czas realizacji projektu:

01.08.2017 – 30.06.2019.

Projekt: „Kompetencje kluczowe w Szkole Podstawowej w Buczkowicach”

Wnioskodawca projektu:

Gmina Buczkowice, ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice.

Cel główny projektu:

Wzrost dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia ogólnokształcącego, podwyższenie jakości i atrakcyjności usług edukacyjnych, przygotowanie do aktywnego i efektywnego uczestnictwa uczniów na rynku pracy.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Buczkowicach, ul. Szkolna 2, 43-374 Buczkowice.

Beneficjenci projektu:

- grupa 140 uczniów w wieku od 7 do 16 lat,
- grupa 12 nauczycieli.

Czas realizacji projektu:

01.08.2018 – 30.06.2019.

Projekt: „Seniorzy na czasie”

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie „Zdrowie, kultura i tradycja” w Buczkowicach, ul. Szkolna 799, 43-374 Buczkowice.

Cel główny projektu:

Edukacja seniorów, zdobywanie nowych umiejętności, zwiększenie aktywności seniorów gminy Buczkowice poprzez wyciągnięcie osób starszych z domów na różne zajęcia.

Miejsce realizacji projektu:

Gminny Ośrodek Kultury w Buczkowicach, ul. Wyzwolenia 554, 43-374 Buczkowice.

Beneficjenci projektu:

Osoby 60+ – 120 osób.

Partnerzy:

Gminny Ośrodek Kultury w Buczkowicach.

Czas realizacji projektu:

01.03.2019 – 31.12.2019.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, jak i tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań w strategii będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	72
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018.....	20
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018.....	20
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2016-2018.....	20
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2018 r.....	21
Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	22
Tabela 8. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2016-2018	22
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018	23
Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2017/2018	24
Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2018 r.	25
Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2018 r.....	27
Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2018 r.....	27
Tabela 14. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Buczkowice w 2018 r.	28
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2018 r.	28
Tabela 16. Baza noclegowa w 2018 r.	31
Tabela 17. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r... 34	
Tabela 18. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r. . 34	
Tabela 19. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2016-2018	35
Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	36
Tabela 21. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.	36
Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.	37
Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	37
Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2016-2018	39
Tabela 25. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2016-2018	40
Tabela 26. Karty Dużej Rodziny wydane w latach 2016-2018.....	40
Tabela 27. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018	40
Tabela 28. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.	41
Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018	42
Tabela 30. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2018 roku.....	43
Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Buczkowice w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018	43
Tabela 32. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie Buczkowice	44
Tabela 33. Parafie rzymskokatolickie i kościoły na terenie gminy Buczkowice	45
Tabela 34. Stan bezrobocia w gminie w latach 2016-2018	49
Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018	49
Tabela 36. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	50
Tabela 37. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS z powodu bezdomności w latach 2016-2018	53
Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	53

Tabela 39. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	54
Tabela 40. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018.....	57
Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2016-2018	59
Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2016-2018	59
Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2017/2018	64
Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2017/2018.....	65
Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2016-2018	67
Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2016-2018	67
Tabela 47. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018.....	69
Tabela 48. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane w latach 2016-2018	70
Tabela 49. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	70
Tabela 50. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Buczkowice na lata 2019-2024	96

Wykresy

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	25
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ...	25
Wykres 3. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	26
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców? ...	29
Wykres 5. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	31
Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	33
Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uciążliwie występują w gminie? ..	46
Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?.....	47
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	48
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	52
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	55
Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	56
Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	56
Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć? 60	
Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?61	
Wykres 16. Czy uważa Pani/Pan, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	62
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	68
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?.....	71
Wykres 19. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii.....	96

UZASADNIENIE

W związku z upływem okresu na jaki została uchwalona poprzednia Strategia, zachodzi potrzeba przedłożenia niniejszego projektu uchwały.

Projekt Strategii został opracowany na podstawie szczegółowej analizy potrzeb społecznych oraz posiadanych zasobów.

Kierownik GOPS, Katarzyna Konior